

Datum 2011-06-13

FI Dnr 09-9654

Finansinspektionen
P.O. Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Ändrade föreskrifter och allmänna råd om kapitaltäckning och stora exponeringar

Sammanfattning

Finansinspektionen beslutar om ändringar i föreskrifter och allmänna råd om kapitaltäckning och stora exponeringar (FFFS 2007:1). Föreskrifterna gäller för kreditinstitut, värdepappersbolag, betalningsinstitut och vissa fondbolag.

Instituten ska noggrant analysera exponeringar över två procent av kapitalbasen för att fastställa om det finns stora exponeringar mot grupper av kunder med inbördes anknytning. Utökade krav på att sammanräkna exponeringar mot underliggande tillgångar i en grupp av kunder med inbördes anknytning införs.

Fler uppgifter ska rapporteras till Finansinspektionen när det gäller primärt kapital, stora exponeringar och finansiella företagsgrupper.

Finansinspektionen inför även bestämmelser som specificerar utifrån vilken information ett kreditinstitut ska analysera värdepapperiseringar innan en investering genomförs. Kreditinstituten ska löpande följa riskerna i de värdepapperiserade exponeringarna och t.ex. göra stresstester. Finansinspektionen inför bestämmelser om när ett företag ska anses ha behållit ett ekonomiskt intresse i en värdepapperisering. Vidare förtydligas vad som menas med att en väsentlig del av kreditrisken ska anses vara överförd till tredje part och regelverket stramas åt för vissa typer av likviditetsfaciliteter.

Finansinspektionen genomför beslutade ändringar i direktiv 2006/48/EG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut och direktiv 2006/49/EG om kapitalkrav för värdepappersbolag och kreditinstitut. Ändringar i föreskrifter baseras också på de riktlinjer som Europeiska banktillsynskommittén (CEBS), numera Europeiska bankmyndigheten (EBA), har tagit fram på områden som omfattas av dessa direktiv.

Föreskrifterna och de allmänna råden träder i kraft den 30 juni respektive den 1 juli 2011.

Innehåll

1	Utgångspunkter	4
1.1	Nuvarande och kommande regler	5
1.2	Målet med regleringen	8
1.3	Rättsliga förutsättningar	8
1.4	Ärendets beredning	8
1.5	Regleringsalternativ	8
1.6	Remissinstansernas allmänna synpunkter	9
1.7	Remitterade förslag som inte genomförs	11
2	Ändringar i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2007:1) om kapitaltäckning och stora exponeringar	12
2.1	Värdepapperisering – 19 och 47 kap. (direktiv 2009/83/EG)	12
2.1.1	Villkor för att undanta värdepapperiserade exponeringar från beräkning av riskvägda exponeringsbelopp	12
2.1.2	Likviditetsfaciliteter för värdepapperiseringar	14
2.2	Värdepapperisering – 20 och 48 kap. (direktiv 2009/111/EG)	15
2.2.1	Krav på att behålla ett ekonomiskt intresse.....	16
2.2.2	Krav på att behålla ett ekonomiskt intresse under transaktionens löptid.....	18
2.2.3	Undantag från kravet på att behålla ett ekonomiskt intresse.....	19
2.2.4	Kreditinstitutets undersökningsplikt före en investering	20
2.2.5	Krav på stresstest av värdepapperiseringspositioner.....	21
2.2.6	Kravet på genomlysning och uppföljning av värdepapperiseringspositioner.....	22
2.2.7	Upplysningskravet för originator och medverkande institut.....	23
2.2.8	Finansinspektionens möjlighet att besluta om en förhöjd riskvikt	23
2.3	Stora exponeringar	24
2.3.1	Anmälan om otillåtet stora exponeringar	25
2.3.2	Ändringar som följer av ändringar i kapitaltäckningslagen och föreskrifterna	26
2.3.3	En grupp av kunder med inbördes anknytning.....	27
2.3.4	Exponeringsbelopp mot en grupp av kunder med inbördes anknytning	29
2.3.5	Exponeringsbelopp mot en grupp av kunder med inbördes anknytning	30
2.3.6	Exponeringar mot underliggande tillgångar.....	31
2.3.7	Exponeringar enligt 7 kap. 6 § första stycket 3 kapitaltäckningslagen	35
2.3.8	Reducering av exponeringar säkerställda med panträtt i fastighet	36
2.4	Bilaga 2 – Rapport om kapitaltäckning och stora exponeringar	38
2.4.1	Kapitalbasen	38

2.4.2	Stora exponeringar	39
2.4.3	Finansiell företagsgrupp	41
3	Konsekvensanalys	43
3.1	Berörda företag/institut	43
3.2	Effekterna för företagen/instituten	43
3.2.1	Värdepapperisering	44
3.2.3	Stora exponeringar	45
3.2.4	Kapitaltäckningsrapporten	46
3.3	Effekterna för små institut	46
3.4	Effekterna för konsumenter, investerare och samhällsekonomin	46
3.5	Effekterna för Finansinspektionen	47
3.6	Remissinstansernas synpunkter på konsekvensanalysen	47

1 Utgångspunkter

I juni 2006 beslutades ett nytt EU-regelverk för kapitalkrav, som byggde på det internationella ramverket Basel 2. Då antogs direktiv 2006/48/EG om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut (kreditinstitutsdirektivet) samt direktiv 2006/49/EG om kapitalkrav för värdepappersbolag och kreditinstitut (kapitalkravsdirektivet). Kreditinstitutsdirektivet och kapitalkravsdirektivet kallas gemensamt kapitalkravsdirektiven eller CRD (Capital Requirement Directives). Det nu gällande svenska kapitaltäckningsregelverket, se avsnitt 1.1, baseras på dessa direktiv.

Kapitalkravsdirektiven syftar till att upprätthålla den finansiella stabiliteten genom att säkerställa att kreditinstitut och värdepappersbolag är finansiellt sunda och stabila. Direktiven reglerar hur mycket kapital kreditinstitut, värdepappersbolag, betalningsinstitut¹ och indirekt vissa fondbolag (i beslutspromemorian gemensamt kallade institut) måste ha för att täcka de risker som de exponerar sig för i verksamheten.

Det övergripande målet med de ändringar som har arbetats fram inom EU under de senaste åren är att se till att kapitalkravsdirektivens effektivitet inte äventyras. Ändringarna är bl.a. ett resultat av den översyn som har gjorts av reglerna för stora exponeringar och arbetet med att fastställa principer och regler som inte tidigare har formaliserats på EU-nivå, såsom behandlingen av primärkapitaltillskott i kapitalbasen. EU-kommissionen har även identifierat felaktigheter i kapitalkravsdirektiven som måste rättas till.

Översynen av regler inom andra områden som omfattas av kapitalkravsdirektiven har föranletts av den oro på finansmarknaderna som utlöstes 2007. Denna översyn har bl.a. lett till ändringar i kapitalkravsberäkningar för handelslager och värdepapperiseringar samt ytterligare krav på hantering av likviditetsrisk och offentliggörande av information. Arbetet inom EU har även resulterat i att regler om ersättningssystem har tagits in i kapitalkravsdirektiven.

Ändringar i kapitalkravsdirektiven

Arbetet inom EU har bl.a. resulterat i följande antagna direktiv, som ändrar kapitalkravsdirektiven (i beslutspromemorian ändringsdirektiven):

- Europaparlamentet och rådets **direktiv 2010/76/EU** om ändring av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG vad gäller kapitalkrav för handelslager, värdepapperisering och samlad tillsynsbedömning av ersättningspolitik, även kallat CRD 3. Direktivet trädde delvis i kraft den 1 januari 2011. Resterande delar träder i kraft den 31 december 2011.

¹ Betalningsinstitut omfattas endast av reglerna om beräkning av kapitalbasen.

- Europaparlamentet och rådets **direktiv 2009/111/EG** om ändring av direktiven 2006/48/EG, 2006/49/EG och 2007/64/EG vad gäller banker anslutna till centrala kreditinstitut, vissa frågor som gäller kapitalbasen, stora exponeringar, likviditetsrisk, tillsynsrutiner och krishantering, även kallat CRD 2. Detta direktiv trädde i kraft den 31 december 2010.
- Kommissionens **direktiv 2009/83/EG** om ändring av vissa bilagor till Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG som avser tekniska bestämmelser om riskhantering. Detta direktiv trädde i kraft den 31 december 2010.
- Kommissionens **direktiv 2009/27/EG** om ändring av vissa bilagor till Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/49/EG som avser tekniska bestämmelser om riskhantering. Detta direktiv trädde i kraft den 31 december 2010.

Vilka ändringsdirektiv genomförs genom dessa ändringsföreskrifter?

Denna beslutspromemoria och ändringsföreskrifterna behandlar delar i ändringsdirektiven 2009/111/EG och 2009/83/EG som genomförs genom ändringar i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om kapitaltäckning och stora exponeringar (FFFS 2007:1). Bl.a. ändras bestämmelserna om värdepapperiseringar, stora exponeringar och rapportering om kapitaltäckning och stora exponeringar. Genom ändringarna genomför Finansinspektionen de resterande delarna av direktiven 2009/111/EG och 2009/83/EG som inte genomfördes i de ändringsföreskrifter som började tillämpas den 31 december 2010 (FFFS 2010:10–12).

Finansinspektionen genomför även ändringar i föreskrifterna som inte baseras på ändringsdirektiven. Dessa ändringar avser vilka uppgifter som ska lämnas i rapporten om kapitaltäckning och stora exponeringar.

1.1 Nuvarande och kommande regler

Nuvarande regler

Reglerna om kapitaltäckning och stora exponeringar finns i lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar (kapitaltäckningslagen), lagen (2006:1372) om införande av lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar (införandelagen) och förordningen (2006:1533) om kapitaltäckning och stora exponeringar (kapitaltäckningsförordningen).

Regler finns även i följande föreskrifter och allmänna råd:

- Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2007:1) om kapitaltäckning och stora exponeringar (som i beslutspromemorian kallas kapitaltäckningsföreskrifterna)

- Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2007:2) om krav för att godkännas som kreditvärderingsföretag vid tillämpning av lagen (2006:1371) om kapitaltäckning och stora exponeringar
- Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2007:5) om offentliggörande av information om kapitaltäckning och riskhantering

Kapitaltäckningslagen, införandelagen, kapitaltäckningsförordningen och ovan angivna föreskrifter kallas i denna beslutspromemoria tillsammans för kapitaltäckningsregelverket.

Hur genomförs ändringarna i kapitalkravsdirektiven i Sverige?

Ändringsdirektiven införs genom lag och Finansinspektionens föreskrifter. Hur fördelningen görs när det gäller områden som tidigare har införts i Sverige, beror på hur kapitaltäckningsregelverket är uppbyggt.² Inom samtliga områden förutom tre, tillsyn, likviditetsrisker och ersättningssystem, genomförs ändringar i både lag och föreskrifter. Bestämmelserna om tillsyn genomförs i sin helhet genom lag. Bestämmelser om likviditetsrisk och ersättningssystem genomförs i sin helhet genom Finansinspektionens föreskrifter.

Finansinspektionen har genomfört de ändringar enligt direktiv 2009/111/EG som berör likviditetsrisk genom Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2010:7) om hantering av likviditetsrisker för kreditinstitut och värdepappersbolag. Föreskrifterna trädde i kraft den 31 oktober 2010 och har tillämpats från och med den 31 december 2010.

De ändringar i kapitaltäckningsföreskrifterna som trädde i kraft den 31 december 2010 genomförde direktiv 2009/27/EG och delar av direktiv 2009/83/EG och 2009/111/EG. Vid det tillfället ändrades framförallt bestämmelserna om kapitalbasen, stora exponeringar och andra tekniska bestämmelser. De ändringar i kapitaltäckningsföreskrifterna som trädde i kraft den 1 januari 2011 genomförde delar av direktiv 2010/76/EU.

Föreskrifterna om ersättningssystem (FFFS 2011:1–3) trädde i kraft den 1 mars 2011. Dessa föreskrifter genomför de delar av direktiv 2010/76/EU som avser ersättningssystem.

Regeringen har i propositionen 2010:11/110, Ändrade kapitaltäckningsregler, föreslagit ändringar i bl.a. kapitaltäckningslagen. Propositionen antogs av riksdagen den 1 juni 2011. De ändringar som enligt direktiv 2009/83/EG och 2009/111/EG skulle ha genomförts senast den 31 december 2010, träder i stället i kraft den 30 juni 2011. De ändringar som enligt direktiv 2010/76/EU ska genomföras och träda i kraft den 31 december 2011 träder i kraft på utsatt tid.

² I bilaga 7 till regeringens proposition 2010/11:110, Ändrade kapitaltäckningsregler, finns en förteckning över bestämmelser som genomför ändringarna i kapitalkravsdirektiven i svensk rätt.

Regeringen har den 9 juni 2011 fattat beslut om ändringar i kapitaltäckningsförfordningen. Ändringarna innebär att Finansinspektionen har fått ytterligare bemyndiganden att meddela föreskrifter.

Vilka regler behandlas i denna beslutspromemoria?

I denna beslutspromemoria behandlas som tidigare nämnts bestämmelser avseende framförallt värdepapperiseringar, stora exponeringar och rapporten om kapitaltäckning och stora exponeringar i bilaga 2 till kapitaltäckningsföreskrifterna (kapitaltäckningsrapporten). Genom dessa ändringsföreskrifter genomför Finansinspektionen de resterande delarna av direktiv 2009/83/EG och 2009/111/EG som skulle ha genomförts den 31 december 2010.

Ytterligare ändringar i Finansinspektionens föreskrifter

Därefter återstår de bestämmelser i direktiv 2010/76/EU, som ska genomföras genom Finansinspektionens föreskrifter och tillämpas senast från och med den 31 december 2011. Ett förslag till ändringar har remitterats den 19 maj 2011. I den remissen förslås bl.a. ändringar i bestämmelserna om exponeringar mot värdepapperiseringar och återvärdepapperiseringar, positions- och avvecklingsrisker samt operativa risker då en internmätningmetod används. Vidare föreslås ändringar i bestämmelserna om värdering till verkligt värde och ändringar i rapporten om kapitaltäckning och stora exponeringar.

Ytterligare ett förslag som berör bestämmelser om egna riskberäkningsmodeller avseende marknadsrisker kommer att skickas ut på remiss från Finansinspektionen i juni 2011.

Genom de ändringar som beskrivs ovan kommer direktiven 2010/76/EU, 2009/111/EG, 2009/83/EG och 2009/27/EG att ha genomförts i Sverige.

Kommande reglering på EU-nivå

Effekterna av den senaste finanskrisen har lett till att ytterligare ändringar planeras i kapitalkravsdirektiven. På europeisk nivå pågår arbetet med att ytterligare utveckla kapitalkravsdirektiven (CRD 4³). Kommande ändringar baseras på det nya ramverket, Basel 3⁴, som Baselkommittén för banktillsyn (Baselkommittén) har tagit fram. Dessa ändringar kommer bl.a. att innebära krav på ytterligare stärkt kvalitet på kapitalbasen, olika kapitalbuffertar, ökade krav på likviditetsreserv och rapportering av en icke-riskvägd kapitalkvot

³ Se Commission Services staff working document: Possible further changes to the capital requirements directive, December 2009.

⁴ Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, December 2010, www.bis.org.

(leverage ratio). De nya ändringarna i kapitalkravsdirektiven förväntas träda i kraft den 1 januari 2013.

1.2 Målet med regleringen

Syftet med såväl ändringarna i direktiven som i Finansinspektionens ändringsföreskrifter är att skapa relevanta och tydliga regler som säkerställer att instituten är tillräckligt kapitaliserade för att möta de risker som verksamheten är exponerad mot.

Ändringsföreskrifterna mål är att stärka regelverket avseende värdepapperiseringar, minska koncentrationsrisker genom att förändra reglerna för stora exponeringar samt att skapa förutsättningar för en effektivare tillsyn genom utökade rapporteringskrav. Målet med föreskriftsändringarna är även att bidra till harmoniseringen av regelverket inom Europa och att genomföra ändringarna i kapitalkravsdirektiven.

1.3 Rättsliga förutsättningar

Finansinspektionen får utfärda föreskrifter om kapitaltäckning och stora exponeringar enligt 13 kap. 1 § kapitaltäckningslagen och 32–34 §§ kapitaltäckningsförordningen.

Genom ändringarna i kapitaltäckningslagen får regeringen en rad nya bemyndiganden. Finansinspektionen får motsvarande bemyndiganden genom ändringar i kapitaltäckningsförordningen.

1.4 Ärendets beredning

Den 21 mars remitterade Finansinspektionen förslag till ändringar i kapitaltäckningsföreskrifterna. Ett tiotal institut, organisationer och myndigheter inkom med yttranden.

De ändringar som behandlas i avsnitt 2.3.3, 2.3.6 och 2.4 föreslogs även i en tidigare remiss om ändringar i kapitaltäckningsföreskrifterna som remitterades den 2 juli 2010. Remissinstansernas synpunkter på den remissen har också tagits i beaktande.

1.5 Regleringsalternativ

Ändringsdirektiven ska genomföras i nationell rätt. Direktiv 2009/111/EG och 2009/83/EG, som dessa ändringsföreskrifter genomför delar av, skulle ha varit genomförda i medlemsländernas nationella lagar eller andra författningar senast den 31 oktober 2010 och börja tillämpas den 31 december 2010. I Sverige har dock genomförandet blivit försenat. De ändringsföreskrifter som nu beslutas träder i kraft och tillämpas från den 30 juni 2011 respektive den 1 juli 2011.

Eftersom bindande föreskrifter är nödvändiga för att direktiven ska anses genomförda i svensk rätt, saknas alternativa sätt för Finansinspektionen att reglera de frågor som direktiven adresserar. Inom några områden finns utrymme för nationella valmöjligheter, dessa är dock få.

Ändringsdirektiven innehåller krav på att CEBS⁵ ska ta fram riktlinjer och att medlemsländerna ska ta hänsyn till dessa vid genomförandet av ändringsdirektiven. Utöver ändringarna i kapitalkravsdirektiven har Finansinspektionen därför beaktat delar av följande riktlinjer:

- CEBS Guidelines to Article 122a of the Capital Requirements Directive, 31 december 2010 (CEBS riktlinjer om artikel 122a)
- CEBS Guidelines on the implementation of the revised large exposures regime, 11 december 2009 (CEBS riktlinjer om stora exponeringar)
- CEBS Guidelines on the implementation of Article 106(2)(c) and (d) of Directive 2006/48/EC recast (CEBS riktlinjer om artikel 106.2 c-d)
- CEBS Guidelines on reporting requirements for the revised large exposure regime, 11 december 2009 (CEBS riktlinjer om rapportering av stora exponeringar)
- CEBS revised guidelines on common reporting, 6 januari 2010 (CEBS riktlinjer om COREP)

Riktlinjerna innehåller såväl generell vägledning som detaljerade regler. De delar av riktlinjerna som inte direkt har genomförts i föreskrifterna ska vara stöd vid tolkningen av direktivens bestämmelser och de delar av Finansinspektionens föreskrifter som motsvarar direktiven.

Finansinspektionen beslutar även om ändringar i föreskrifterna som inte baseras på något direktiv. Institut ska rapportera fler uppgifter om de största exponeringarna än vad kapitaltäckningsdirektiven och CEBS riktlinjer kräver. De utökade kraven innebär att fler institut och finansiella företagsgrupper omfattas av rapporteringsskyldigheten samt att ytterligare uppgifter om de 15 största företagsexponeringar ska lämnas till Finansinspektionen.

1.6 Remissinstansernas allmänna synpunkter

Sparbankernas Riksförbund anser att det vore önskvärt att proportionalitetsprincipen skrivs in i Finansinspektionens författningar. Det skulle innebära en möjlighet för såväl myndigheter som institut att anpassa relevanta delar av författningen till verksamhetens art och omfattning.

Finansinspektionen har som utgångspunkt att i möjligaste mån undvika onödigt betungande regler, särskilt för små institut. Finansinspektionen har i dessa ändringsföreskrifter tagit hänsyn till institutens storlek i fråga om beslutade

⁵ EBA (The European Banking Authority) har per den 1 januari 2011 tagit över CEBS:s ansvar och verksamhet. Eftersom Finansinspektionen genomför riktlinjer som CEBS gav ut före den 1 januari 2011 används namnet CEBS i denna promemoria.

rapporteringskrav som inte baseras på något direktiv. Finansinspektionen vill dock framhålla att i de aktuella ändringsdirektiven, vilka nu genomförs, inte finns någon generell proportionalitetsprincip utan reglerna ska enligt EU-kommissionen omfatta samtliga institut, oavsett storlek. Däremot är det viktigt att ha i åtanke att i vilken mån institut träffas av vissa regler beror på komplexiteten i verksamheten.

Näringslivets regelnämnd och Finansbolagens Förening anser att förberedelse-tiden för de berörda instituten bör förlängas då den i dag blir alltför kort. Finansbolagens Förening anser att det vore bättre att datum för ikraftträdande sattes till den 1 januari 2012. Svenska Bankföreningen (Bankföreningen) och Finansbolagens Förening anser att förberedelsetiden för instituten att genomföra betydande rapportändringar är orimligt kort. I stället bör Finansinspektionen vänta med att införa en ny kapitaltäckningsrapportering till dess att ett harmoniserat förslag till EU:s kapitaltäckningsrapport (COREP) presenteras.

De ändringar som nu beslutas avseende områdena stora exponeringar och kapitaltäckningsrapporten har till stor del redan remitterats den 2 juli 2010. Direktiven har varit beslutade och offentliga sedan mitten av 2009 och medlemsländerna ska enligt direktivet ha genomfört bestämmelserna den 31 december 2010. Finansinspektionen bedömer att tiden för förberedelse har varit tillräcklig, med undantag för att tiden för att tekniskt anpassa system till de nya rapporteringskraven blir kort. Finansinspektionen beslutar därför att ändringarna avseende rapportering ska träda i kraft den 1 juli 2011, vilket innebär att det första rapporteringstillfället för den nya rapporten blir per sista september.

Bankföreningen, Finansbolagens Förening, Sparbankernas Riksförbund och Näringslivets regelnämnd avstyrker de förslag som innebär att det svenska regelverket går längre än vad som krävs eller har stöd i direktiv eller är i linje med den kommande Basel 3-överenskommelsen. Samma remissinstanser anser att det är viktigt att svenska institut inte får strängare eller annorlunda regler än sina europeiska konkurrenter, eftersom det bl.a. skulle innebära försämrade konkurrensvillkor gentemot dessa och försvåra verksamheten för gränsöverskridande banker. Sparbankernas Riksförbund anser också att den ytterligare information som Finansinspektionen önskar, i kapitaltäckningsrapportens avsnitt Q2 och Q3, ska hanteras inom ramen för riskbedömning och tillsyn inom Pelare 2.

Finansinspektionen genomför inte förslaget om avdrag från kapitalbasen (se avsnitt 1.7) utan enbart rapporteringskrav som inte har stöd i direktivet. Enligt direktiv och enligt t.ex. 13 kap. 3 § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse får Finansinspektionen begära in de uppgifter som behövs. I stället för att kvartalsvis begära in uppgifter från instituten har dels gruppen institut som är skyldiga att rapporta uppgifter enligt Q2 utökats, dels har kapitaltäckningsrapporten utökats med ett avsnitt, Q3. Anledningen till att Finansinspektionen inför dessa rapporteringskrav i kapitaltäckningsrapporten

är för att ge instituten möjlighet att skapa tids- och kostnadseffektiva rutiner för att löpande ta fram denna information. Finansinspektionen vill även påpeka att flera medlemsländer inom EU begär in väsentligt mycket mer information än vad Sverige gör i dagsläget.

1.7 Remitterade förslag som inte genomförs

Finansinspektionen föreslog i remissen den 21 mars 2011 en ny bestämmelse som innebar att orealiserade ackumulerade vinster på finansiella instrument, om vissa förutsättningar var uppfyllda, inte skulle få räknas med i det primära kapitalet (för en ytterligare beskrivning av förslaget se remisspromemorian). Finansinspektionen har beslutat att inte införa denna bestämmelse. Anledningen till detta är att Finansinspektionen i dagsläget inte vill införa nationella särregler avseende beräkning av kapitalbasen drygt ett år före det planerade ikraftträdandet av CRD 4.

Finansinspektionens anser alltså att kapitalbasens förmåga att absorbera förluster är av yttersta vikt. Orealiserade vinster som uppkommer vid modellvärderingar som baseras på institutens egna antaganden kan enligt Finansinspektionen ge högst osäkra värderingar och därmed osäkra orealiserade vinster. Finansinspektionen anser att den del av kapitalbasen som består av orealiserade vinster på finansiella instrument inte alltid har en tillräckligt god förmåga att absorbera förluster. I arbetet med att ta fram regler, internationellt och inom EU, driver Finansinspektionen frågan om att orealiserade vinster inte ska få inkluderas i kapitalbasen i den utsträckning som regelverket i dag tillåter.

2 **Ändringar i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2007:1) om kapitaltäckning och stora exponeringar**

I detta kapitel redogör Finansinspektionen för ändringsföreskrifterna och de överväganden som gjorts. Redogörelsen görs utifrån fyra områden: värdepapperisering - 19 och 47 kap. (direktiv 2009/83/EG), värdepapperisering – 20 och 48 kap. (direktiv 2009/111/EG), stora exponeringar och Bilaga 2 – Rapport om kapitaltäckning och stora exponeringar. Varje avsnitt börjar med en sammanfattning av ändringarna inom respektive område. Därefter följer en mer detaljerad genomgång av ändringarna och de överväganden som gjorts.

Redogörelsen följer den nuvarande strukturen i Finansinspektionens föreskrifter och inte strukturen i ändringsdirektiven. Det innebär t.ex. att en ändring i en artikel i ändringsdirektiven kan leda till att Finansinspektionen genomför flera nya bestämmelser eller flera ändringar i befintliga bestämmelser.

2.1 **Värdepapperisering – 19 och 47 kap. (direktiv 2009/83/EG)**

I detta avsnitt behandlar Finansinspektionen ändringar som görs i de bestämmelser som anger när en originator måste beräkna ett kapitalkrav för exponeringar som har värdepapperiserats. Avsnitt 2.2 kommer att behandla krav som ställs på kreditinstitut dels innan de investerar i en värdepapperisering, dels efter att de har investerat.

Finansinspektionen tydliggör i föreskrifterna när värdepapperiserade exponeringar får undantas från institutets beräkning av kapitalkrav. Undantag får göras om en väsentlig del av kreditrisken har överförs till tredje part eller om originatorn tillämpar riskvikten 1 250 procent på de positioner den innehar i värdepapperiseringen alternativt drar av dem från kapitalbasen. Finansinspektionen inför även särskilda bestämmelser som specificerar när en väsentlig del av kreditrisken anses ha överförs till tredje part.

2.1.1 ***Villkor för att undanta värdepapperiserade exponeringar från beräkning av riskvägda exponeringsbelopp***

Direktiv 2009/83/EG, Artikel 1, punkt 9 a-b (Direktiv 2006/48/EG, Bilaga IX, del 2, punkt 1-2)

Nya bestämmelser i 19 kap. 4 a och 4 b §§ samt i 47 kap. 4 a och 4 b §§ och ändring av 2 kap. 1 §, 19 kap. 1–3 och 5 §§ samt 47 kap. 1–3 och 5 §§. 47 kap. 6 § upphör att gälla.

Finansinspektionens ställningstagande: Originatorn får, förutsatt att vissa villkor uppfylls, undanta de värdepapperiserade exponeringarna från sin beräkning av riskvägda exponeringsbelopp om en väsentlig del av kreditrisken som kommer från de värdepapperiserade exponeringarna har överförs till

tredje part eller om originatorn tillämpar riskvikten 1 250 procent på de positioner den innehar i värdepapperiseringen alternativt räknar av dem från kapitalbasen. Finansinspektionen specificerar när en väsentlig del av kreditrisken ska anses ha överförts.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen beslutar om ändringar i 19 och 47 kap. som innebär att de förutsättningar som ska vara uppfyllda för att en originator ska få undanta värdepapperiserade exponeringar från sin beräkning av riskvägda exponeringsbelopp blir tydligare.

Enligt bestämmelsen i 19 kap. 1 § som har gällt fram till nu är en förutsättning för att exponeringarna ska få undantas från beräkningen av riskvägda exponeringsbelopp att en väsentlig del av kreditrisken har överförts till tredje part. En originator får efter de beslutade ändringarna även undanta de värdepapperiserade exponeringarna från beräkningen av riskvägda exponeringsbelopp om riskvikten 1 250 procent tillämpas på de positioner institutet innehar i värdepapperiseringen eller om originatorn drar av dessa positioner från kapitalbasen.

Genom en ny bestämmelse i 19 kap. 4 a § första stycket förtydligas när en väsentlig del av kreditrisken ska anses vara överförd till tredje part. Andra stycket i samma paragraf syftar till att motverka kringgåenden vid tillämpningen av första stycket. Finansinspektionen kan, trots att villkoren i första stycket är uppfyllda, besluta att originatorn inte får undanta de värdepapperiserade exponeringar från beräkningen av riskvägda exponeringsbelopp. Finansinspektionen kan fatta ett sådant beslut om den minskning av de riskvägda exponeringsbeloppen som originatorn uppnår genom värdepapperiseringen inte bedöms kunna motiveras med en proportionerlig överföring av kreditrisken.

Som ett alternativ till att använda gränsvärdena i 19 kap. 4 a § inför Finansinspektionen även en ny bestämmelse i 19 kap. 4 b §, som innebär att ett institut som är originator under vissa förutsättningar kan få medgivande från Finansinspektionen att undanta de värdepapperiserade exponeringarna från sin beräkning av riskvägda exponeringsbelopp. Detta kan t.ex. bli aktuellt för institut som återkommande genomför värdepapperiseringstransaktioner av likartat slag. Detta innebär att de institut som får Finansinspektionens medgivande har möjlighet att göra egna kvalitativa bedömningar av om en väsentlig del av kreditrisken kan anses vara överförd.

Finansinspektionen ändrar 19 kap. 3 §, vilken är identisk med 19 kap. 1 § men som gäller för syntetiska värdepapperiseringar. De nya bestämmelserna i 19 kap. 4 a och 4 b §§, ska gälla både för traditionella och syntetiska värdepapperiseringar. Ändringarna ovan gäller för schablonmetoden för kreditrisk

och motsvarande ändringar införs även för den interna riskklassificeringsmetoden genom att 47 kap. 1 och 3 §§ ändras på motsvarande sätt som 19 kap. 1 och 3 §§. Finansinspektionen inför dessutom två nya bestämmelser i 47 kap. 4 a och 4 b §§, som motsvarar de nya paragraferna 19 kap. 4 a och 4 b §§.

Bestämmelserna i 19 kap. 5 § andra och tredje stycket samt i 47 kap. 6 § tas bort eftersom de i princip motsvarar 4 kap. 2 och 3 §§ kapitaltäckningslagen. Kravet på att ett institut ska göra en anmälan till Finansinspektionen om institutet har gett någon form av stöd till värdepapperiseringen utöver sina avtalsmässiga förpliktelser utgår. Finansinspektionen bedömer det som tillräckligt att institutet offentliggör informationen enligt 4 kap. 3 § kapitaltäckningslagen. Finansinspektionen anser inte heller att det behöver finnas en specifik bestämmelse om att Finansinspektionen kan komma att besluta om åtgärder. Finansinspektionen kan alltid vidta åtgärder vid regelöverträdelser.

2.1.2 Likviditetsfaciliteter för värdepapperiseringar

Direktiv 2009/83/EG, Artikel 1, punkt 10 a-b, d (Direktiv 2006/48/EG, Bilaga IX, del 4, punkt 13-14 och 56)

Ändring av 22 kap. 2 §. 22 kap. 3 § och 50 kap. 3 § upphör att gälla.

Finansinspektionens ställningstagande: Likviditetsfaciliteter som används för att säkra kassaflöden vid värdepapperiseringar får ges en konverteringsfaktor på lägst 50 procent, oavsett löptid. Bestämmelserna om likviditetsfaciliteter specifikt avsedda för att kunna tas i anspråk vid en allmän störning på marknaden upphör att gälla.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen beslutar om en ändring av 22 kap. 2 § som innebär att likviditetsfaciliteter som används för att säkra kassaflöden vid värdepapperiseringar får ges en konverteringsfaktor på lägst 50 procent, oavsett löptid. Tidigare har korta faciliteter haft en lägre konverteringsfaktor. Ändringen innebär därmed att kapitalkravet ökar för denna typ av position.

Finansinspektionen beslutar även att bestämmelserna i 22 kap. 3 § och 50 kap. 3 § ska upphöra att gälla. Likviditetsfaciliteter specifikt avsedda för att kunna tas i anspråk vid en allmän störning på marknaden ska inte längre ges en lägre konverteringsfaktor än övriga likviditetsfaciliteter. Konverteringsfaktorn ökar från 0 procent i schablonmetoden för kreditrisk och från 20 procent i den interna riskklassificeringsmetoden till 100 procent, enligt huvudregeln, för denna typ av likviditetsfacilitet. Detta innebär också, i likhet med ovan, ett högre kapitalkrav.

Likviditetsfaciliteter specifikt avsedda för att kunna tas i anspråk vid en allmän störning på marknaden anser Finansinspektionen har en lika hög kreditrisk som andra likviditetsfaciliteter. Dessa likviditetsfaciliteter bedöms tidigare ha erhållit ett alltför lågt kapitalkrav.

2.2 Värdepapperisering – 20 och 48 kap. (direktiv 2009/111/EG)

I detta avsnitt redogör Finansinspektionen för de ändringar i föreskrifterna som avser värdepapperisering och som föranleds av direktiv 2009/111/EG och de beslutade ändringarna i kapitaltäckningslagen som träder i kraft den 30 juni 2011.

Den senaste finanskrisen har synliggjort brister i den nuvarande regleringen av värdepapperiseringar. Vid traditionell kreditgivning finns det ett uppenbart incitament för kreditgivaren att kontrollera och övervaka sina lämnade krediter, eftersom kreditgivaren behåller den risk som uppstår vid kreditgivningen. När krediter värdepapperiseras riskerar detta incitament att försvagas eftersom kreditrisken överförs till en tredje part. En sådan försvagning av kreditgivarens incitament att kontrollera riskerna i sin kreditgivning riskerar i förlängningen att leda till en försämrad kvalitet på värdepapperiserade krediter. Dessutom har erfarenheterna från finanskrisen visat att investeringar i värdepapperiseringar har skett utan att tillräcklig kunskap inhämtas om de risker en sådan investering är förknippad med.

Med anledning av detta har vissa krav, på de kreditinstitut som värdepapperiserar sina krediter och de som investerar i värdepapperiseringar, förts in i direktiv 2009/111/EG. Reglerna ska genomföras i Sverige och ett nytt 7 a kap. förs in i kapitaltäckningslagen. Lagändringarna träder i kraft den 30 juni 2011 och gäller värdepapperiseringar både i handelslagret och i den övriga verksamheten.

Av de nya bestämmelserna i kapitaltäckningslagen framgår att en förutsättning för att ett kreditinstitut ska få exponera sig mot en värdepapperisering, är att originatorn, ett medverkande institut eller den ursprunglige långivaren har åtagit sig att behålla ett väsentligt ekonomisk intresse i värdepapperiseringen och uttryckligen har underrättat det investerande kreditinstitutet om åtagandet. Syftet med detta är att parterna får ett gemensamt intresse av att ha kontroll över riskerna i värdepapperiseringen.

Enligt ändringarna i kapitaltäckningslagen ska ett kreditinstitut innan det investerar i en värdepapperisering kunna visa för Finansinspektionen att det har en heltäckande och grundlig förståelse för investeringen.

Finansinspektionen beslutar nu om bestämmelser som reglerar vad som ska anses utgöra behållande av ett ekonomiskt intresse. Det införs även vissa undantag från kravet på att behålla ett ekonomiskt intresse bl.a. för värdepapperiseringar emitterade av vissa närmare angivna motparter som anses ha låg förlustrisk.

Vidare beslutar Finansinspektionen om bestämmelser som specificerar vilken information som ska inhämtas och analyseras innan ett kreditinstitut investerar i en värdepapperisering och vilken löpande uppföljning som ett kreditinstitut ska göra av sina investeringar. Detta innefattar bl.a. krav på stresstester och uppföljning av utvecklingen i de underliggande exponeringarna. Bestämmelser införs även om vilken förhöjd riskvikt som Finansinspektionen kan besluta ska gälla för värdepapperiseringar om kraven i 7 a kap. 2, 3 och 6 §§ kapitaltäckningslagen inte är uppfyllda.

2.2.1 Krav på att behålla ett ekonomiskt intresse

Direktiv 2009/111/EG, Artikel 1, punkt 30 (Direktiv 2006/48/EG, Artikel 122a, punkt 1)

CEBS riktlinjer om Artikel 122a, punkt 29, 32 och 62

Nya bestämmelser i 20 kap. 1 a § och 48 kap. 1 a §

Finansinspektionens ställningstagande: Det införs fyra alternativ för när ett ekonomiskt intresse på minst 5 procent netto ska anses ha behållits av originatorn, ett medverkande institut eller den ursprungliga långgivaren. Det ekonomiska intresset mäts vid tidpunkten för värdepapperiseringen och får enbart ändras om det finns synnerliga skäl.

Om det finns flera originatorer eller ursprungliga långgivare i en värdepapperisering ska respektive aktör uppfylla kravet på att behålla ett ekonomiskt intresse i proportion till dennes andel av de värdepapperiserade exponeringarna. I en återvärdepapperisering gäller kravet både värdepapperiseringen och återvärdepapperiseringen oberoende av varandra.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Genom ändringar i kapitaltäckningslagen införs som tidigare sagts ett krav på att originatorn, ett medverkande institut eller den ursprungliga långgivaren ska ha meddelat att den eller det kommer att behålla ett ekonomiskt intresse om minst 5 procent netto i värdepapperiseringen för att ett kreditinstitut ska få exponera sig mot en värdepapperisering.

Det införs fyra olika alternativ för när ett ekonomiskt intresse ska anses ha behållits. De olika alternativen kan inte kombineras och inte heller ändras under värdepapperiseringens löptid, om inte synnerliga skäl föreligger. Om det finns synnerliga skäl kan en ändring göras under förutsättning att investerarna i värdepapperiseringen informeras. Ett exempel på när det kan finnas synnerliga skäl till att ändra alternativ är i en situation där det krävs en omstrukturering av värdepapperiseringen. Med ekonomiskt intresse om minst 5 procent netto avses, enligt Finansinspektionen, ekonomiskt intresse beräknat som ett nettobelopp efter kreditriskskydd, korta positioner eller andra säkringar.

Alternativ 1 innebär att originatorn, ett medverkande institut eller den ursprungliga långgivaren behåller en exponering mot kreditrisken i varje tranch⁶ i värdepapperiseringen. Denna exponering ska stå i proportion till tranchens relativa andel av hela värdepapperiseringen. Följande kan användas som ett exempel: Vid en värdepapperisering med ett nominellt värde om totalt 100 som består av två lika stora trancher ska alltså minst 2,5 behållas i respektive tranch. Kravet på behållande enligt alternativ 1 kan uppfyllas antingen genom att en position behålls i varje tranch i värdepapperiseringen eller genom att en kreditriskexponering om minst 5 procent behålls i de underliggande exponeringarna i varje tranch.

Alternativ 2 förutsätter att kravet på att behålla ett ekonomiskt intresse uppfylls genom att originatorn, ett medverkande institut eller den ursprungliga långgivaren behåller en kreditriskexponering om minst 5 procent av det nominella värdet på originatorns andel av de värdepapperiserade rullande exponeringarna.

Alternativ 3 innebär att slumpvis utvalda exponeringar behålls av de exponeringar som ska värdepapperiseras. För att alternativ 3 ska kunna tillämpas ska antalet exponeringar som ska värdepapperiseras inte vara färre än 100 stycken. Kravet på att behålla 5 procent netto uppfylls t.ex. genom att fem exponeringar behålls och 100 värdepapperiseras ($5/100=5$ procent). Vid det slumpvisa urvalet av exponeringar enligt alternativ 3 bör både kvantitativa och kvalitativa riskfaktorer beaktas. Enbart verkligt slumpmässiga skillnader bör finnas eller utvecklas mellan de exponeringar som behålls och de som värdepapperiseras. Riskfaktorer kan till exempel omfatta fördelning, vägda medeltal eller stratifierat slumpmässigt urval av faktorer som produkt, gäldenär, geografi, startdag, förfallodag, belåningsgrad, fastighetstyp, bransch, amorteringstakt, ränta, utestående balans, etc. De riskfaktorer som används vid urvalet av den behållna delen bör redovisas tydligt för investerarna för analysändamål. Metoden för slumpmässigt urval som används enligt detta alternativ ska även tillämpas när tillkommande exponeringar som skulle ha värdepapperiserats behålls för att fortlöpande uppfylla kravet enligt 7 a kap. 1 § kapitaltäckningslagen.

Kravet på att behålla ett ekonomiskt intresse uppfylls i alternativ 4 genom att originatorn, ett medverkande institut eller den ursprungliga långgivaren behåller den tranch som är i första förlustläge och, om det behövs för att uppnå ett ekonomiskt intresse om 5 procent, även en position i andra trancher som har samma eller högre riskprofil än de som överförts eller sålts till investerare.

Kravet på att behålla ett ekonomiskt intresse ska inte tillämpas mer än en gång för en given värdepapperisering. Originatorn, ett medverkande institut eller den ursprungliga långgivaren kan själv helt uppfylla kravet på att behålla ett ekonomiskt intresse för en enskild värdepapperisering. I de fall det finns flera

⁶ Se definition i 2 kap. 1 § kapitaltäckningsföreskrifterna.

originatorer eller ursprungliga långgivare måste dock respektive aktör uppfylla kravet på att behålla ett ekonomiskt intresse på 5 procent netto i proportion till dess andel av de värdepapperiserade exponeringarna. Följande kan nämnas som exempel. Vid en värdepapperisering om totalt 100 ska minst 5 behållas. Om originator A står för 40 och originator B står för 60 ska A behålla minst 2 ($100 \times 40 \% \times 5 \%$) och B minst 3 ($100 \times 60 \% \times 5 \%$). Om det förekommer flera originatorer eller ursprungliga långgivare kan det medverkande institutet uppfylla kravet för de andras räkning.

I en återvärdepapperisering gäller kravet på att behålla ett ekonomiskt intresse både värdepapperiseringen och återvärdepapperiseringen oberoende av varandra. I de fall en originator har gett upphov till både värdepapperiseringen och återvärdepapperiseringen kan således originatorns ekonomiska intresse överstiga 5 procent netto.

2.2.2 *Krav på att behålla ett ekonomiskt intresse under transaktionens löptid*

Direktiv 2009/111/EG, Artikel 1, punkt 30 (Direktiv 2006/48/EG, Artikel 122a, punkt 1)

Nya bestämmelser i 20 kap. 1 b § och 48 kap. 1 b §

Finansinspektionens ställningstagande: Kravet på att behålla ett ekonomiskt intresse är inte uppfyllt om den behållna positionen vid någon tidpunkt under värdepapperiseringens löptid säljs eller omfattas av kreditriskskydd, korta positioner eller andra säkringar.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: För att kravet i 7 a kap. 1 § kapitaltäckningslagen ska upprätthållas inför Finansinspektionen bestämmelser som begränsar originatorers, medverkande instituts eller ursprunglig långgivares möjligheter att på olika sätt reducera risken som den behållna delen netto medför.

En originator, ett medverkande institut eller den ursprungliga långgivaren får inte sälja sin behållna andel eller överföra risken till tredje part genom att ta upp kreditriskskydd, ta korta positioner eller andra säkringar som innebär att förlustrisken i en behållen position eller behållna exponeringar överförs på tredje part. Originatorn, ett medverkande institut eller den ursprungliga långgivaren får inte heller använda sin behållna del i en repotransaktion där kreditrisken överförs till tredje part. Andra typer av indirekta säkringar kan dock vara tillåtna förutsatt att exponeringen mot förlustrisken i den behållna andelen kvarstår.

Den behållna andelen beräknas vid tidpunkten för värdepapperiseringen och andelen ska behållas under värdepapperiseringens hela löptid. Den behållna andelen måste dock inte mätas och justeras kontinuerligt. Hänsyn ska tas till de

egenskaper hos de värdepapperiserade exponeringarna som skulle kunna leda till en minskning i effektiviteten av kravet på att originatorn, det medverkande institut eller den ursprunglig långgivare ska behålla ett ekonomiskt intresse. Normalt behöver den behållna andelen inte justeras när de värdepapperiserade exponeringarna fallerar eller förfaller. I vissa fall kan detta dock vara nödvändigt t.ex. vid värdepapperisering av rullande exponeringar. Med rullande exponeringar avses exponeringar vars nominella belopp kan variera eftersom kunden har möjlighet att utnyttja den beviljade krediten när behov uppstår, t.ex. vid kortkrediter. Ett annat exempel när det kan vara nödvändigt att justera den behållna andelen är om värdepapperiseringen har strukturella egenskaper som prioriterar återbetalning av originatorns behållna andel framför andra aktörers positioner.

2.2.3 Undantag från kravet på att behålla ett ekonomiskt intresse

Direktiv 2009/111/EG, Artikel 1, punkt 30 (Direktiv 2006/48/EG, Artikel 122a, punkt 3)

CEBS riktlinjer om Artikel 122a, punkt 3

Nya bestämmelser i 20 kap. 1 c § och 48 kap. 1 c §

Finansinspektionens ställningstagande: Kravet i 7 a kap. 1 § kapitaltäckningslagen om att behålla ett ekonomiskt intresse gäller inte för värdepapperiserade exponeringar som är exponeringar mot, eller garanterade av vissa typer av motparter som t.ex. en stat, en centralbank, en kommun eller ett institut vars exponeringar ges riskvikt 50 procent eller lägre enligt schablonmetoden för kreditrisk.

Kravet omfattar inte heller transaktioner som grundar sig på visa typer av index, syndikerade lån, förvärvade fordringar eller kreditwappar.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Nya bestämmelser införs som specificerar när ett kreditinstitut får exponera sig mot en värdepapperisering utan att kravet enligt 7 a kap. 1 § kapitaltäckningslagen på att ett ekonomisk intresse ska behållas är uppfyllt.

Undantag införs för värdepapperiseringar av exponeringar med särskilt låg risk samt andra specifika typer av värdepapperiseringstransaktioner. Bestämmelserna berör enbart kravet på att ett ekonomisk intresse ska behållas. Det bör noteras att ett kreditinstitut som investerar i en värdepapperisering alltid är skyldigt att uppfylla de krav på undersökningar innan investeringen och riskhantering som följer av bestämmelserna i 7 a kap. 2 och 3 §§ kapitaltäckningslagen.

Det första undantaget avser exponeringar mot de motparter som anges i 1 c § 1 i 20 kap. respektive 48 kap. kapitaltäckningsföreskrifterna, vilka anses ha en låg förlustrisk. Bl.a. avses värdepapperiserade exponeringar mot stater, kommuner och institut vars exponeringar ges riskvikt 50 procent eller lägre enligt schablonmetoden för kreditrisk. Något krav på att ett ekonomiskt intresse ska behållas är därmed inte nödvändigt.

Transaktioner som är baserade på ett klart, transparent och allmänt tillgängligt index, t.ex. CDX och Itraxx kan också undantas.

Vissa syndikerade lån, förvärvade fordringar och creditswappar kan till följd av transaktionsstrukturen falla inom definitionen av en värdepapperisering enligt 1 kap. 3 § 19 kapitaltäckningslagen. Syndikerade lån och vissa transaktioner avseende förvärvade fordringar, t.ex. vid factoring, undantas helt från kravet på att ett ekonomiskt intresse ska behållas. Creditswappar är också undantagna från kravet förutom i de fall när en creditswapp fungerar som kreditriskskydd till en värdepapperisering.

2.2.4 Kreditinstitutets undersökningsplikt före en investering

Direktiv 2009/111/EG, Artikel 1, punkt 30 (Direktiv 2006/48/EG, Artikel 122a punkt 4-5)

CEBS riktlinjer om Artikel 122a, punkt 78

Nya bestämmelser i 20 kap. 1 d § och 48 kap. 1 d §

Finansinspektionens ställningstagande: Ett kreditinstitut ska innan det investerar i en värdepapperisering analysera och dokumentera information om exempelvis den enskilda värdepapperiseringspositionens riskegenskaper och riskegenskaper hos värderingspositionens underliggande exponeringar osv.

Kreditinstitutet ska omedelbart göra en ny analys om en väsentlig händelse inträffar som kan påverka risken i värdepapperiseringspositionen.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Enligt ändringarna i kapitaltäckningslagen ska ett kreditinstitut innan det investerar i en värdepapperisering ha en heltäckande och grundlig förståelse för investeringen och ha interna riktlinjer och instruktioner som möjliggör en analys och dokumentation av kreditinstitutets positioner.

Den bestämmelse som nu införs i kapitaltäckningsföreskrifterna innehåller sju punkter med krav på vilken information som ska analyseras och dokumenteras innan ett kreditinstitut investerar i en värdepapperisering. För att kunna bedöma en enskild värdepapperiseringspositions riskegenskaper enligt punkt 2 ska ett kreditinstitut ha detaljerade uppgifter tillgängliga om den positionen

kreditinstitut avser att investera i, till exempel information om tranchens senioritet, tranchens kassaflödesprofil, tranchens kreditvärdering, historisk utveckling av liknande trancher, kovenanter och eventuella garantier. Av punkt 3 framgår att positionen ska genomlysas, vilket innebär att även de underliggande exponeringarna ska analyseras. Exempel på riskegenskaper framgår av bestämmelsen i 1 f § (se nedan). Ett kreditinstitut ska även, enligt punkt 7, förstå värdepapperiseringens struktur för att kunna bedöma alla faktorer som kan komma att inverka på positionens resultat. Exempel på sådana faktorer är avtalsmässiga prioriteringsordningar för kassaflöden och därmed sammanhängande nivåer, kreditstöd, kreditwappar, likviditetsstöd, reservkonton, garantier, marknadsvärdeklausuler och transaktionsspecifik definition av fallissemang. Analysen ska utföras och dokumenteras på ett sådant sätt att den enkelt kan göras tillgänglig för Finansinspektionen i den löpande tillsynen.

Om det efter investeringstillfället sker en väsentlig händelse, som påverkar risken i positionen, ska kreditinstitutet göra en förnyad analys. Väsentliga händelser är t.ex. väsentliga förändringar i utvecklingen av positionen eller de underliggande exponeringarna, att originatorn, ett medverkande institut eller den ursprungliga långivare blir insolvent eller att ett kontraktsbrott inträffar. Ett kreditinstitut ska också göra en förnyad analys om de interna riktlinjerna och instruktionerna som har upprättats enligt 7 a kap. 2 § kapitaltäckningslagen ändras på ett sätt som leder till att den ursprungliga analysen inte är förenlig med kreditinstitutets nya riktlinjer och instruktioner.

2.2.5 *Krav på stresstest av värdepapperiseringspositioner*

Direktiv 2009/111/EG, Artikel 1, punkt 30 (Direktiv 2006/48/EG, Artikel 122a, punkt 4)

Nya bestämmelser i 20 kap. 1 e § och 48 kap. 1 e §

Finansinspektionens ställningstagande: Ett kreditinstitut ska regelbundet utföra egna stresstester på sina positioner i värdepapperiseringar. Finansiella modeller som utvecklats av ett externt kreditvärderingsinstitut eller en annan extern part får användas om kreditinstitutet kan visa att det före investeringen noggrant har validerat relevanta antaganden i modellerna och att det förstår metoder, antaganden och resultat.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: I kapitaltäckningslagen införs krav på att ett kreditinstitut som investerar i en värdepapperisering även ska ha en grundlig förståelse för alla strukturella egenskaper hos värdepapperiseringen som kan ha en väsentlig inverkan på resultatet av kreditinstitutets exponering mot värdepapperiseringen.

De metoder som ett kreditinstitut använder sig av när det gör stresstester ska vara lämpade för de värdepapperiseringspositioner institutet innehar. Kreditinstitutet får använda sig av finansiella modeller utvecklade av kreditvärderingsinstitut och andra professionella leverantörer av finansiella modeller. I de fall kreditinstitutet använder modeller utvecklade av en extern part, ska det inneha själva modellen, kunna visa att det har validerat antaganden i modellerna och att det har en god förståelse för modellernas metoder, antaganden och resultat.

Kreditinstitutets stresstester av värdepapperiseringspositionerna bör bl.a. beakta riskerna i de underliggande tillgångarna, riskerna i kontraktsförhållandet mellan kreditinstitutet och specialföretaget för värdepapperiseringen samt riskerna till följd av eventuell efterställd återbetalningsrätt i specifika trancher. En originator som även har behållit ett ekonomiskt intresse i värdepapperiseringen bör t.ex. stresstesta de marknads-, likviditets- och kreditrisker som är förknippade med de värdepapperiserade exponeringarna.

2.2.6 *Kravet på genomlysning och uppföljning av värdepapperiseringspositioner*

Direktiv 2009/111/EG, Artikel 1, punkt 30 (Direktiv 2006/48/EG, Artikel 122a, punkt 5)

CEBS riktlinjer om Artikel 122a, punkt 99

Nya bestämmelser i 20 kap. 1 f § och 48 kap. 1 f §

Finansinspektionens ställningstagande: För att löpande följa utvecklingen av värdepapperiseringspositionernas underliggande exponeringar ska kreditinstitutet i tillämpliga fall åtminstone följa ett antal angivna uppgifter som t.ex. andelen av lån som är obetalda 30, 60 respektive 90 dagar efter förfallodagen, andelen fallissemang och andelen förskottsbetalade lån.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Enligt ändringar i kapitaltäckningslagen ska ett kreditinstitut som har investerat i en värdepapperisering ha rutiner för att löpande övervaka information om utvecklingen av sina värdepapperiseringspositioners underliggande exponeringar.

De uppgifter som ett kreditinstitut ska följa upp enligt punkterna 1–10 i de nya bestämmelserna i kapitaltäckningsföreskrifterna, t.ex. andelen av lån som är obetalda 30, 60 respektive 90 dagar efter förfallodagen, andelen fallissemang och andelen förskottsbetalade lån, hänförs framför allt till fastighetskrediter men kreditinstitutet bör alltid anpassa sin uppföljning till den tillgångstyp som värdepapperiserats. Detta innebär att även andra uppgifter än de som framgår i punkterna 1–10 kan behöva följas upp. Uppföljning av de underliggande exponeringarna ska ske minst en gång per år. Om det inträffar en väsentlig

händelse ska kreditinstitutet göra en omedelbar uppföljning. Väsentliga händelser är t.ex. väsentliga förändringar i utvecklingen av positionen eller de underliggande exponeringarna, att originator, medverkande institut eller ursprunglig långgivare blir insolvent eller att ett kontraktsbrott inträffar.

Vid en investering i en återvärdepapperisering, ska ett kreditinstitut genomlys positionen och följa utvecklingen av de underliggande exponeringarna i den värdepapperisering som återvärdepapperiserats.

2.2.7 *Upplyningskravet för originator och medverkande institut*

Direktiv 2009/111/EG, Artikel 1, punkt 30 (Direktiv 2006/48/EG, Artikel 122a, punkt 7)

Nya bestämmelser i 20 kap. 1 g § och 48 kap. 1 g §

Finansinspektionens ställningstagande: Medverkande institut och kreditinstitut som är originator ska tillhandahålla information som gör det möjligt för kreditinstitut som investerar i en värdepapperisering att uppfylla kraven enligt 1 d–1 f §§.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Enligt ändringar i kapitaltäckningslagen ska medverkande institut och kreditinstitut som är originatorer upplysa det kreditinstitut som har investerat i en värdepapperisering om all relevant information om utvecklingen av värdepapperiseringspositionernas underliggande exponeringar samt om kassaflöden och säkerheter för värdepapperiseringen. Finansinspektionen, som har fått bemyndigande att föreskriva om vilken information som ska lämnas av medverkande institut eller originatorer, föreskriver att detaljerad information ska tillhandahållas som möjliggör för kreditinstitut att uppfylla kraven enligt 1 d–1 f §§.

2.2.8 *Finansinspektionens möjlighet att besluta om en förhöjd riskvikt*

Direktiv 2009/111/EG, Artikel 1, punkt 30 (Direktiv 2006/48/EG, Artikel 122a, punkt 5)

Ändring av 20 kap. 1 § och 48 kap. 1 §

Finansinspektionens ställningstagande: Om Finansinspektionen beslutar att en förhöjd riskvikt enligt 7 a kap. 7 § kapitaltäckningslagen ska gälla, ska den förhöjda riskvikten vara en proportionerlig extra riskvikt på minst 250 procent av den riskvikt som gäller för de aktuella värdepapperiseringspositionerna enligt underavsnitt G2. Finansinspektionen tar hänsyn till antalet överträdelser samt undantagen i 20 kap. 1 c § när den extra riskvikten bestäms. Beslut om extra riskvikt kan maximalt leda till en riskvikt på 1 250 procent.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Enligt 7 a kap. 7 § kapitaltäckningslagen ska Finansinspektionen besluta att en förhöjd riskvikt ska gälla om ett kreditinstitut inte uppfyller kraven i 7 a kap. 2, 3 och 6 §§ kapitaltäckningslagen. Finansinspektionen, som har fått bemyndigande att föreskriva om vilken förhöjd riskvikt som ska gälla för värdepapperiseringen i dessa fall, beslutar nu bestämmelser med sådan innebörd.

Ändringarna i kapitaltäckningslagen tar sikte på kreditinstituts försumlighet och underlåtenhet i frågan om undersökningskraven och kraven på riskhantering, respektive originatorns och det medverkande institutets försumlighet och underlåtenhet vad gäller upplysningsplikten.

Den extra riskvikten ska motsvara minst 250 procent av den riskvikt som gäller för värdepapperiseringspositionen. Om exempelvis en position har en ursprunglig riskvikt på 20 procent ska den nya riskvikten lägst vara $20 + ((20 \times 250)/100) = 70$ procent. Den extra riskvikten behöver inte vara permanent. Om kreditinstitutet vid ett senare tillfälle uppfyller kraven i lag och föreskrifter kan Finansinspektionen besluta om att ta bort den extra riskvikten.

Nivån på den extra riskvikten ska stå i proportion till överträdelsen. Finansinspektionen kommer att stegvis öka riskvikten med varje påföljande överträdelse av bestämmelserna upp till en maximal sammanlagd riskvikt av 1 250 procent. Gränsen på 1 250 procent innebär att kapitalkravet för exponeringen inte kan överstiga exponeringsbeloppet. Finansinspektionen kommer att vid bedömningen av nivån av den extra riskvikten beakta undantagen i 20 kap. 1 c § och 48 kap. 1 c §.

Bestämmelser om den extra riskvikten gäller dels för handelslager (13 kap. 8 a §), dels för övrig verksamhet (20 och 48 kap.). Finansinspektionen har i en separat remiss den 19 maj 2011 föreslagit ändringar i reglerna om riskviker avseende värdepapperiseringar i handelslagret. Ändringarna, som baseras på direktiv 2010/76/EU, föreslås träda i kraft den 31 december 2011. Finansinspektionen kommer, om det blir aktuellt under 2011, att ta hänsyn till kommande ändringar när den förhöjda riskvikten bestäms.

2.3 Stora exponeringar

Merparten av de nya direktivbestämmelserna avseende stora exponeringar genomfördes genom de ändringar i Finansinspektionens föreskrifter som trädde i kraft den 31 december 2010. Ändringarna innebar bl.a. att de flesta undantagen för institutsexponeringar togs bort. Finansinspektionen genomför nu ytterligare ändringar i reglerna om stora exponeringar. Genom dessa ändringar

har resterande bestämmelser i ändringsdirektiven och vissa delar av CEBS riktlinjer genomförts.

Ändringarna innebär bl.a. att nuvarande allmänna råd om anmälan om otillåtna stora exponeringar blir föreskrifter. Finansinspektionen förtydligar även vad en ansökan enligt 10 kap. 15 § kapitaltäckningslagen ska innehålla.

Två av ändringarna, se avsnitt 2.3.3 och 2.3.6, remitterades redan den 2 juli 2010. Finansinspektionen föreslog i den remissen att ändringarna skulle träda i kraft den 31 december 2010. Eftersom lagstiftningsarbetet blev försenat fick inte Finansinspektionen nödvändiga bemyndiganden och kunde därmed inte genomföra ändringarna. De nu beslutade ändringarna träder i kraft den 30 juni 2011, d.v.s. samtidigt som lagändringarna.

Ändringarna innebär att samtliga exponeringar som överstiger två procent av kapitalbasen noggrant ska analyseras för att avgöra om det föreligger en grupp av kunder med inbördes anknytning. Nya bestämmelser införs dessutom för hur exponeringar som har underliggande tillgångar, t.ex. innehav i fonder och värdepapperiseringar, ska analyseras för att avgöra om det föreligger en grupp av kunder med inbördes anknytning. Olika metoder ska tillämpas beroende på om institutet känner till de underliggande tillgångarna och beroende på hur väldiversifierad exponeringen är.

Finansinspektionen inför nya bestämmelser om under vilka förutsättningar en grupp av kunder med inbördes anknytning ska anses föreligga enligt 7 kap. 4 § kapitaltäckningslagen. En exponering mot en kund, som ingår i en grupp av kunder med inbördes anknytning, ska i sin helhet räknas in i den sammanlagda exponeringen mot gruppen. Hela exponeringen ska räknas som en exponering mot gruppen oavsett hur stort ägarinflytande någon av kunderna har över en eller flera av de övriga i gruppen.

Finansinspektionen inför även bestämmelser som specificerar vilka exponeringar som avses i den nya bestämmelsen i 7 kap. 6 § första stycket 3 kapitaltäckningslagen och som därmed inte ska räknas som en exponering vid beräkning av ett instituts stora exponeringar.

Exponeringar som är säkerställda med panträtt i fastighet eller pant i bostadsrätt får under vissa förutsättningar reduceras med 50 procent av fastighetens eller bostadsrättens värde vid bestämmandet av stora exponeringar.

2.3.1 Anmälan om otillåtet stora exponeringar

Ändring av 34 kap. 1 § och 35 kap. 1 §

Finansinspektionens ställningstagande: Finansinspektionen ändrar allmänna råd till föreskrifter när det gäller anmälan om otillåtna stora exponeringar samt

föreskriver vad en ansökan enligt 10 kap. 15 § kapitaltäckningslagen ska innehålla.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: En del av de tidigare allmänna råden till 35 kap. 1 § anges i stället i föreskrifter. Finansinspektion har bemyndigande att föreskriva om omfattningen och fullgörandet av skyldigheten att rapportera stora exponeringar enligt 10 kap. 15 § kapitaltäckningslagen och anser att dessa bestämmelser ska finnas i form av föreskrifter.

Finansinspektionen inför även föreskrifter som tydliggör vilken information en anmälan ska innehålla. I en anmälan enligt 10 kap. 15 § andra stycket kapitaltäckningslagen, om att ett gränsvärde för stora exponeringar har överskridits, ska institutet beskriva den otillåtna stora exponeringen samt ange orsaken till varför den uppkommit. Institutet ska även redogöra för vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa att exponeringar i framtiden inte kommer att överskrida tillåtna gränsvärden.

Av den beslutade ändringen av 10 kap. 15 § andra stycket kapitaltäckningslagen framgår att Finansinspektionen i varje enskilt fall får besluta att gränsvärdet på 100 procent får överskridas. Finansinspektionen inför en ny bestämmelse som beskriver vad en ansökan om att få överskrida gränsvärdet ska innehålla. En ansökan ska åtminstone beskriva skälen för att gränsvärdet ska få överskridas, hur institutet hanterar den risk som är förknippad med exponeringen och hur den finansiella situationen påverkas. Finansinspektionen kan dock komma att begära in fler uppgifter beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. En ansökan måste göras innan exponeringen uppstår eftersom den annars blir otillåten. Det åligger institutet att beakta Finansinspektionens handläggningstider. Finansinspektionen kommer endast att meddela tillstånd om omständigheterna i det enskilda fallet medger det. Några generella medgivanden kommer därför inte kunna lämnas.

Den nuvarande bestämmelsen i 35 kap. 1 § flyttas till 34 kap. 1 §.

2.3.2 *Ändringar som följer av ändringar i kapitaltäckningslagen och föreskrifterna*

Ändring av 34 kap. 3 § samt 35 kap. 2, 6 och 14–16 §§

Finansinspektionens ställningstagande: Ändringar sker med anledning av att kapitaltäckningslagen ändras samt att hänvisningar till övriga ändrade föreskrifter måste justeras.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Genom ändringarna i kapitaltäckningslagen upphör bestämmelsen i 7 kap. 5 § första stycket kapitaltäckningslagen, om att det sammanlagda värdet av ett instituts stora exponeringar inte får överstiga 800 procent av institutets kapitalbas, att gälla. Hänvisningarna i 35 kap. 6 § 2 och 14–16 §§ till 7 kap. 5 § kapitaltäckningslagen tas därför bort i de fall de reglerar när en stor exponering blir otillåten.

Vidare ändras 34 kap. 3 § avseende dels en hänvisning, dels ett förtydligande av nuvarande tredje stycket. Den metod som anges i första stycket b får inte användas om det är löptidsobalans d.v.s. när skyddets återstående löptid är kortare än den skyddade exponeringens återstående löptid. Övriga krav enligt underavsnitt G3 och L3 ska vara uppfyllda. Detta finns närmare beskrivet i beslutspromemorian till FFFS 2010:10.

I 35 kap. 2 § ändras hänvisningen till 15 kap. 3 §. Anledningen till det är att 15 kap. 3 § ändrades genom FFFS 2010:10.

Bestämmelserna i 35 kap. 6 § 5–7 upphävs eftersom motsvarande bestämmelser tas in i kapitaltäckningslagen.

2.3.3 *En grupp av kunder med inbördes anknytning*

CEBS riktlinjer om stora exponeringar punkt 43, 54–60
Nya bestämmelser i 35 kap. 4 a §

Finansinspektionens ställningstagande: Ett institut ska göra en noggrann analys av samtliga exponeringar som överstiger två procent av institutets eller den finansiella företagsgruppens kapitalbas när det bestämmer stora exponeringar mot en grupp av kunder med inbördes anknytning.

Remisspromemorian: Innehöll i stort sett samma förslag.

Remissinstanserna: Tre remissinstanser, Bankföreningen, Finansbolagens Förening och Sparbankernas Riksförbund, anser att det är bra att synpunkterna på remissen den 2 juli 2010 har beaktats och att fokus har ändrats från analys av samtliga kunder till att noggrann analys ska göras av exponeringar som överstiger två procent av kapitalbasen. Bankföreningen och Finansbolagens Förening anser att exemplen i 35 kap. 4 a § andra stycket bättre lämpar sig som allmänna råd och Bankföreningen anser att det förstnämnda och sistnämnda exemplet bör utgå. Vidare anser Bankföreningen och Finansbolagens Förening att 35 kap. 4 a § tredje stycket bör utgå eftersom varken reglerna om bestämmande inflytande eller ”fallissemangssmitta” blir tillämpliga.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen ändrar 34 kap. 2 § kapitaltäckningsföreskrifterna. Ändringen innebär att ett institut ska göra en noggrann analys av samtliga exponeringar som överstiger två procent av

kapitalbasen för att kunna identifiera de exponeringar som ska sammanräknas som en exponering mot en grupp av kunder med inbördes anknytning.

Det är viktigt att klargöra att samtliga exponeringar, oavsett storlek, ska analyseras. Det är nödvändigt för att institut ska ha kontroll över att gränserna enligt 7 kap. 3 § kapitaltäckningslagen inte överskrids. Finansinspektionen ställer krav på att analysen ska vara *särskilt noggrann* för exponeringar över två procent. Generellt sett ska ett institut öka intensiteten i sin analys så att den står i proportion till exponeringens storlek. Nivån två procent är den nivå som medlemsländerna har enats om i samband med att CEBS riktlinjer om stora exponeringar togs fram. Motsvarande nivå bör gälla i Sverige för att det svenska regelverket ska harmonisera med regelverket i övriga nordiska länder och andra länder inom EU.

En noggrann analys ska alltså göras för att identifiera grupper av kunder med inbördes anknytning. Identifiering av möjliga anknytningar utifrån risksynpunkt bör göras som en integrerad del av institutets kreditgivnings- och övervakningsprocess. Det bör ligga i institutets intresse att identifiera alla möjliga anknytningar för att få en klar bild över de risker som är förknippade med exponeringarna. Det är t.ex. viktigt att instituten har information om anknytningar mellan kunder för att ha goda förutsättningar att kunna minimera förluster vid oförutsedda händelser. En grundlig analys är en förutsättning för att säkerställa att regelverket avseende stora exponeringar efterlevs.

Ett institut ska använda all tillgänglig information för att identifiera anknytningar mellan kunder. De interna kontrollrutinerna ska anpassas till den typ av verksamhet som institutet bedriver. Institut kan t.ex. behöva samla den kunskap och information som enskilda lånehandläggare besitter. Varje institut och finansiell företagsgrupp ska ha en väl fungerande process för att identifiera grupper av kunder med inbördes anknytning. Processen ska dokumenteras.

Finansinspektionen inför en bestämmelse i 35 kap. 4 a § andra stycket som anger förhållanden som tyder på att en grupp av kunder föreligger. Det är exempel på fall som kan leda till att någon eller samtliga av de övriga i en grupp kan befaras råka i betalningssvårigheter om en av dem drabbas av finansiella problem. Den uppräknade av situationer som anges är inte fullständig utan det kan förekomma andra situationer där en närmare analys behöver göras. Det är institutets ansvar att se till att samtliga förhållanden som kan vara av relevans för institutet analyseras. De situationer som anges i bestämmelsen baseras på punkt 43 i CEBS riktlinjer om stora exponeringar.

Ett exempel på detta är att institut ska vara särskilt uppmärksamt på inbördes anknytningar mellan kunder om en kund helt eller delvis garanterar en annan kunds exponering, eller på annat sätt kan förpliktigas att ta över en annan kunds exponering, och om exponeringens storlek är så väsentlig att kunden sannolikt inte kommer att klara sina förpliktelser om det ställs krav enligt garantin eller förpliktelsen. Till skillnad från Bankföreningen anser Finansinspektionen att exemplet bör finnas kvar i uppräknningen eftersom det

klargör när en grupp av kunder kan uppstå och det är viktigt för att harmonisera regelverket med övriga medlemsländer.

Finansinspektionen anser också att en analys ska göras av flera kunder om institutet har fått kännedom om att kunderna av ett annat institut bedöms vara en grupp av kunder med inbördes anknytning. Bankföreningen har påpekat att det inte kan och ska förväntas att ett institut, i ljuset av gällande regler om banksekretess, vet vilka andra kunder ett annat institut har och vilka bedömningar som det andra institutet har gjort av den inbördes anknytningen. Reglerna om banksekretess ska naturligtvis följas. Information kan dock fås från andra källor, t.ex. från kunden. Finansinspektionens uppfattning är att om institutet på något sätt får kännedom om detta så kan inte institutet bortse från den informationen i sin analys av grupper av kunder med inbördes anknytning.

Instituten ska även göra en analys av exponeringar mot kunder som ingått äktenskap eller är sammanboende om båda enligt avtal eller lag är ansvariga för lånet och beloppet är väsentligt för dem. Finansinspektionen delar Bankföreningens synpunkt om att varje fysiskt person själv svarar för sina handlingar och för sina skulder. Det kan dock finnas situationer som kan leda till att personer som är gifta eller sammanboende ska räknas som en grupp av kunder med inbördes anknytning. Finansinspektionen har beslutat att ändra den föreslagna lydelsen till att en analys ska göras om båda är ansvariga för lånet och beloppet är väsentligt för dem. Detta är ett genomförande av CEBS riktlinjer om stora exponeringar.

2.3.4 Exponeringsbelopp mot en grupp av kunder med inbördes anknytning

CEBS riktlinjer om stora exponeringar, punkt 37
Nya bestämmelser i 35 kap. 4 b §

Finansinspektionens ställningstagande: Exponeringar mot stater eller kommuner och deras dotterbolag behöver under vissa förutsättningar inte räknas samman i en grupp av kunder med inbördes anknytning.

Remisspromemorian: Innehöll i stort sett samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: En ny bestämmelse införs i 35 kap. 4 b § som innebär att en grupp av kunder med inbördes anknytning inte behöver anses föreligga när det gäller en stat eller en kommun och de dotterbolag som staten eller kommunen äger. En förutsättning är dock att de exponeringar som institutet har mot staten eller kommunen huvudsakligen är sådana exponeringar som ges riskvikten noll procent enligt schablonmetoden för kreditrisk. Exponeringar mot samma stat eller kommun kan erhålla olika riskvikt enligt 2–7 §§ kapitaltäckningsförordningen beroende på om exponeringen är uttryckt och refinansierad i den nationella valutan eller inte.

Ett bolag som ägs av en stat eller kommun kan dock ingå i en annan grupp av kunder med inbördes anknytning. Om dotterbolaget i sin tur äger bolag är dessa en grupp av kunder med inbördes anknytning. Dessa anknytningar ska inte undantas när ett institut bestämmer stora exponeringar mot en grupp av kunder med inbördes anknytning.

2.3.5 Exponeringsbelopp mot en grupp av kunder med inbördes anknytning

*CEBS riktlinjer om stora exponeringar punkt 28, 32 och 33
En ny bestämmelse förs in i 35 kap. 4 c §*

Finansinspektionens ställningstagande: Hela värdet av en exponering mot en kund som ingår i en grupp av kunder med inbördes anknytning ska räknas in i den sammanlagda exponeringen mot gruppen.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Bankföreningen anser att det bör förtydligas att de exempel som tas upp i remisspromemorian endast syftar till att beskriva hur exponeringsbeloppet som sådant ska beräknas.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen inför en ny bestämmelse i 35 kap. 4 c § i syfte att tydliggöra gällande praxis genom föreskrifter. Hela exponeringens värde ska räknas som en exponering mot gruppen oavsett hur stort ägarinflytande någon av kunderna har över en eller flera av de övriga i gruppen.

Nedan åskådliggörs, med två exempel, hur bestämmelsen ska tillämpas. Syftet med exemplen är, som Bankföreningen påpekat, att beskriva hur exponeringsbeloppet mot en grupp av kunder med inbördes anknytning ska bestämmas. De innehåller dock även exempel på när det kan uppkomma grupper av kunder med inbördes anknytning.

Exempel 1

Om bolag A har en ägarandel på 40 procent i bolag B och trots detta har ett ägarinflytande över bolag B, t.ex. för att bolag A:s rösträtt överstiger 50 procent, är bolag A och B att betrakta som en grupp av kunder med inbördes anknytning. Om ett institut har en exponering mot bolag A på 100 och mot bolag B på 100, är exponeringen mot gruppen av kunder med inbördes anknytning 200. Värdet på exponeringen mot B ska inte reduceras till 40 på grund av att bolag A enbart äger 40 procent av bolag B. Andelen ska inte heller reduceras utifrån den andel av rösterna som bolag A besitter utan hela exponeringens värde ska räknas med.

Exempel 2

Om bolag A och bolag C gemensamt äger bolag B d.v.s. 50 procent var och det är motsvarande fördelning av rösträtten blir det två grupper av kunder med inbördes anknytning, förutsatt att det inte finns några anknytningar mellan bolag A och bolag C. I detta fall ska ett instituts exponering mot B i sin helhet ingå i båda grupperna av kunder med inbördes anknytning. Om institutet har en exponering på 100 mot vardera A, B och C blir det, förutom tre exponeringar mot enskilda kunder, även två exponeringar på vardera 200 mot två olika grupper av kunder med inbördes anknytning.

2.3.6 Exponeringar mot underliggande tillgångar

Direktiv 2009/111/EG, Artikel 1, punkt 19 b (Direktiv 2006/48/EG, Artikel 106.3)

CEBS riktlinjer om stora exponeringar punkt 66–79

Ändring av 35 kap. 5 §, nya bestämmelser i 35 kap. 5 a § och nya övergångsbestämmelser

Finansinspektionens ställningstagande: Ett institut ska analysera de exponeringar som har underliggande tillgångar för att avgöra om det föreligger en grupp av kunder med inbördes anknytning enligt en av tre närmare angivna metoder. Om institutet känner till vilka de underliggande tillgångarna är ska institutet lägga samman dessa med andra exponeringar mot samma kund eller grupp av kunder med inbördes anknytning. Om institutet inte känner till de underliggande tillgångarna ska de räknas som en exponering mot en okänd kund.

Det införs en lättnadsregel som innebär att institutet får bortse från eventuella anknytningar mellan de underliggande tillgångarna och andra exponeringar mot kunden om de underliggande tillgångarna tillsammans med andra exponeringar mot kunden inte överstiger två procent av kapitalbasen.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: En remissinstans, Sparbankernas Riksförbund, anser att reglerna illustreras med två exempel som inte motsvarar bestämmelserna i förslaget. Remissinstansen föreslår att 35 kap. 5 a § utvecklas så det blir mer förståeligt.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen beslutar om nya bestämmelser om hur exponeringar som har underliggande tillgångar, t.ex. innehav i fonder och värdepapperiseringar, ska analyseras för att avgöra om det föreligger en grupp av kunder med inbördes anknytning.

Enligt 35 kap. 5 a § första stycket 1 ska ett institut räkna samman de underliggande tillgångarna, som institutet känner till, med andra exponeringar mot samma kund eller mot en eller flera grupper av kunder med inbördes anknytning. De underliggande tillgångarna kan därmed ingå i olika grupper av kunder med inbördes anknytning. Se exempel 1 nedan avseende exponering mot tillgång A–C.

Om institutet inte känner till exponeringens underliggande tillgångar ska exponeringarna mot dessa ”okända kunder”, enligt 35 kap 5 a § första stycket 3, läggas samman och redovisas som en exponering mot en okänd kund. Den okände kunden ska behandlas som inbördes anknuten till andra okända kunder som har fastställts på motsvarande sätt för andra exponeringar med underliggande tillgångar. Dessa okända kunder bildar tillsammans en grupp av kunder med inbördes anknytning.

Om alla okända enskilda underliggande tillgångar, var och en för sig, är mindre än 5 procent av den totala exponeringen mot t.ex. en fond behöver de okända underliggande tillgångarna inte redovisas som en exponering mot en okänd kund. En viktig faktor att ta hänsyn till vid bedömningen av den risk som kommer från de underliggande tillgångarna är hur väldiversifierad portföljen är. Finansinspektionen anser inte att exponeringar vars underliggande tillgångar är väldiversifierade utgör en tillräckligt hög koncentrationsrisk för att kräva att exponeringarna räknas samman i en grupp av kunder med inbördes anknytning. I bedömningen av om tillgångarna, var och en för sig, är mindre än fem procent får en analys göras av de underliggande tillgångarna i fler nivåer. Till exempel kan de fonder som en fondandelsfond har innehav i analyseras och dessa underliggande fonders tillgångar tas med vid bedömningen av om enskilda underliggande tillgångar utgör mindre än fem procent.

Enligt 35 kap. 5 a § första stycket 2 ska ett institut tillämpa både punkt 1 och 3 i de fall institutet känner till en del av exponeringens underliggande tillgångar.

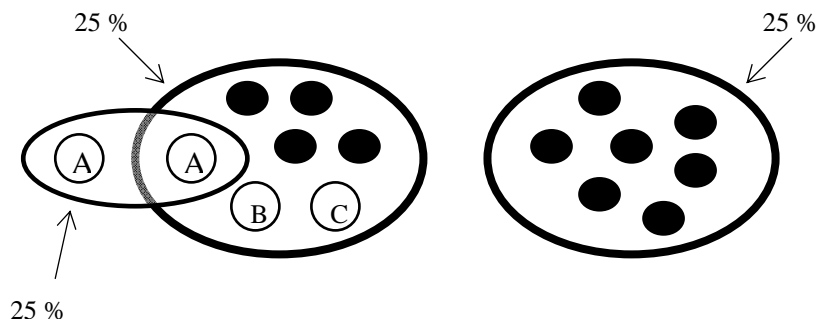
I 35 kap. 5 a § andra stycket föreslås en lättnadsregel som innebär att ett institut inte behöver räkna samman de underliggande tillgångarna mot en grupp av kunder om institutet kan visa att exponeringens underliggande tillgångar tillsammans med andra exponeringar i institutet mot kunden understiger två procent av kapitalbasen. Vid beräkning av exponeringens totala storlek i förhållande till kapitalbasen ska även andra exponeringars underliggande tillgångar tas med.

Ett institut ska löpande följa exponeringens placeringsriktlinjer eller motsvarande samt de faktiska exponeringarna. Frekvensen i uppföljningen bör anpassas till förändringstakten avseende exponeringens underliggande tillgångar. Uppföljning ska dock göras minst en gång i månaden.

Varje exponering som har underliggande tillgångar är i sig att betrakta som en kund vid bestämmande av stora exponeringar och ska understiga tillämplig gräns för stora exponeringar

Nedan följer två exempel som illustrerar hur 35 kap. 5 a § ska tillämpas. Exempelen motsvarar de som CEBS har i sina riktlinjer om stora exponeringar.

Exempel 1

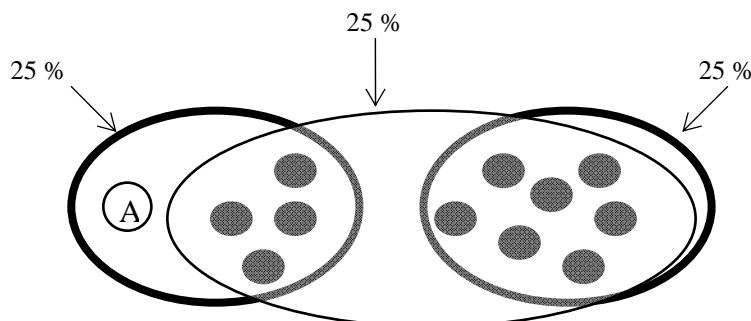
Ovanstående bild illustrerar två exponeringar som har underliggande tillgångar, t.ex. två fonder. Avseende exponeringen till vänster tillämpar institutet 35 kap. 5 a § 2 eftersom institutet känner till en del av exponeringens underliggande tillgångar. Institutet känner till de underliggande tillgångarna A, B och C, men inte de andra tillgångarna (svarta punkter). Den underliggande tillgången A, är mot en kund som institutet även har en annan exponering emot. Dessa två räknas samman och ska tillsammans inte överskrida tillämplig gräns för stora exponeringar, i det här exemplet 25 procent. Tillgång B och C får var och en inte överskrida gränsen för stora exponeringar. Institutet kan inte visa att de okända underliggande tillgångarna är mindre än fem procent av den totala exponeringen i t.ex. fonden. De svarta punkterna ses därmed som en samlad exponering mot en okänd kund.

Den vänstra exponeringen, d.v.s. hela fonden, är även en enskild kund och får inte, inklusive tillgång B, C och sin andel av A överskrida gränsen för stora exponeringar.

Avseende den högra exponeringen i bilden ovan tillämpar institutet 35 kap. 5 a § andra stycket. Institutet kan visa att exponeringens underliggande tillgångar var och en för sig sammanlagda med andra exponeringar mot varje kund understiger två procent av kapitalbasen.

Den högra exponeringens underliggande tillgångar behöver därmed inte sammanläggas med den vänstra exponeringens okända kunder. Institutet behöver således inte lägga samman de underliggande tillgångarna i dessa två fonder med varandra i en grupp av kunder med inbördes anknytning. Om institutet har fler exponeringar med underliggande tillgångar kan institutets exponering mot den okända kunden i den högra exponeringen eventuellt behöva räknas samman med andra okända kunder, se exempel två.

Exempel 2

Ovanstående bild illustrerar ett fall när en grupp av kunder med inbördes anknytning föreligger avseende exponeringar mot underliggande tillgångar.

För den vänstra exponeringen tillämpar institutet 35 kap. 5 a § första stycket 2. Institutet känner till exponering A och behandlar den som en enskild exponering. I det här exemplet har institutet inga andra exponeringar mot A. Institutet känner inte till övriga underliggande tillgångar och kan inte heller visa att varje underliggande tillgång är mindre än fem procent av exponeringen. De exponeringarna ska då anses vara mot en okänd kund, enligt 35 kap. 5 a § första stycket 3.

För den högra exponeringen tillämpar institutet 35 kap. 5 a § första stycket 3. Institutet känner inte till exponeringens underliggande tillgångar och det kan inte heller visa att varje underliggande tillgång utgör mindre än 5 procent av exponeringen. Exponeringarna mot de underliggande tillgångarna anses då vara mot en okänd kund (samma förhållanden som för exponeringen till vänster i exempel 1).

De okända kunderna i de två exponeringarna ska anses vara knutna till varandra och blir då en grupp av kunder med inbördes anknytning. I det här exemplet ska varje enskild exponering, exponering A samt exponeringen mot en okänd kund understiga tillämplig gräns för stora exponeringar, i det här exemplet 25 procent.

Övergångsbestämmelser

Finansinspektionen inför övergångsbestämmelser som innebär att ett institut, fram till den 31 december 2015, får behandla exponeringar med underliggande tillgångar som institutet hade den 29 juni 2011 enligt de regler som gällde den

29 juni 2011. Denna övergångsregel inför delar av CEBS riktlinjer om stora exponeringar.

2.3.7 Exponeringar enligt 7 kap. 6 § första stycket 3 kapitaltäckningslagen

*CEBS riktlinjer om artikel 106.2 c–d, punkt 19 B.2
En ny bestämmelse förs in i 34 kap. 5 §*

Finansinspektionens ställningstagande: Finansinspektionen inför föreskrifter om vilka exponeringar som ska anses utgöra exponeringar enligt 7 kap. 6 § första stycket 3 kapitaltäckningslagen. Det är t.ex. exponeringar som uppkommer vid försenat mottagande av finansiering, exponeringar som uppkommer vid oväntade inkommande transaktioner eller exponeringar som är väntade men som uppkommer vid en tidpunkt när institutet inte skäligen kan reducera exponeringen innan bankdagens slut. Andra exempel är exponeringar som utgör en ställd eller erhållen kontantsäkerhet.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Enligt 7 kap. 6 § första stycket 3 kapitaltäckningslagen ska exponeringar som uppkommer genom kundaktiviteter inte räknas in vid bestämmande av stora exponeringar, om exponeringen inte varar längre än från en bankdag till nästa och uppkommer i samband med penningöverföring eller vid clearing, avveckling eller förvaring av finansiella instrument.

Finansinspektionen inför bestämmelser om specificerar att det med exponeringar i 7 kap. 6 § första stycket 3 kapitaltäckningslagen ska avses exponeringar som uppkommer vid försenat mottagande av finansiering, oväntade inkommande transaktioner eller exponeringar som är väntade men som uppkommer vid en tidpunkt när institutet p.g.a. tekniska eller externa begränsningar, inte rimligtvis kan reducera exponeringen innan bankdagens slut. Undantaget föreslås även omfatta exponeringar som utgör en ställd eller erhållen kontantsäkerhet i samband med transaktioner i finansiella instrument t.ex. säkerheter som uppkommer i samband med clearing och avveckling av finansiella instrument för en kunds räkning. En förutsättning är dock att det inte krävs att säkerhet ska ställas under en tidsperiod som är längre än till påföljande bankdag.

Ett institut som vill minska de exponeringar som uppkommer vid en kundaktivitet redan samma dag som den uppkommer, men som p.g.a. tekniska eller externa begränsningar inte kan diversifiera den så att exponeringarna underskrider gränserna för otillåtna stora exponeringar, ska ändå ha möjlighet att minska sin koncentrationsrisk. För att exponeringar som uppkommer vid omplacering av exponeringar inte ska behöva räknas som en exponering vid bestämmande av stora exponeringar ska ett antal villkor vara uppfyllda. Ett

villkor är att den ursprungliga exponeringen ska avse vissa specifika exponeringar. Ett annat villkor att exponeringarna uppkommer samma dag som den ursprungliga exponeringen och enbart på grund av att institutet vill minska sin exponering mot ett annat institut. Ett tredje villkor är även att exponeringen mot det institut till vilken omplaceringen görs ska kvalificera för kreditkvalitetssteg 3 eller bättre enligt schablonmetoden för kreditrisk.

2.3.8 Reducering av exponeringar säkerställda med panträtt i fastighet

Direktiv 2009/111/EG, Artikel 1, punkt 26 (Direktiv 2006/48/EG, Artikel 115 (artikel 113 p–q))

En ny bestämmelse förs in i 34 kap. 4 § och 35 kap. 11 § upphör att gälla

Finansinspektionens ställningstagande: Exponeringar som är säkerställda med panträtt i bostadsfastighet, bostadsrätt eller i vissa kommersiella fastigheter ska reduceras med den del av exponeringen som har förmånsrätt upp till hälften av den pantsatta fastighetens eller bostadsrättens värde.

Remisspromemorian: Om det inte finns fordringar med bättre rätt ska exponeringsbelopp säkerställda med panträtt i bostadsfastighet, bostadsrätt eller i vissa kommersiella fastigheter reduceras med 50 procent av fastighetens värde.

Remissinstanserna: Två remissinstanser, Bankföreningen och Finansbolagens Förening, anser att bestämmelsen bör klargöras så att det framgår att exponeringsbelopp får reduceras med den del av exponeringen som beräknas ha ett förmånsrättsläge inom 50 procent av den pantsatta fastighetens värde. Bankföreningen påpekar att begreppet ”bättre rätt” inte är lämpligt och att en annan formulering behövs för svenska pantbrev.

SBAB Bank AB (publ) (SBAB) anser att hänsyn ska tas till det svenska pantbrevssystemet som inte motiverar att det endast är panthavare som innehar pantbrev med bästa rätt, och till detta direkt anslutna pantbrev, som skulle kunna utnyttja undantaget. SBAB föreslår att begränsningen, att det inte får finnas fordringar med bättre rätt, tas bort och eventuellt ersätts med en regel som räknar upp värdet av den underliggande panten i likhet med vad som stadgas i 54 kap. 17 § kapitaltäckningsföreskrifterna.

Finansinspektionens skäl: Föreskrifterna ändras så att exponeringar säkerställda med panträtt reduceras utifrån värdet på fastigheten eller bostadsrätten i stället för utifrån pantens värde vid bestämmandet av stora exponeringar. Ändringen görs i syfte att harmonisera bestämmelsen med direktivet. Bestämmelsen i direktivet stod tidigare i en artikel om undantag från regelverket om stora exponeringar som medlemsländerna helt eller delvis fick välja att genomföra i den nationella regleringen. Bestämmelsen har flyttats genom direktiv 2009/111/EG och sorterar inte längre in under de bestämmelser som är valfria att genomföra.

Enligt tidigare gällande föreskrifter ska en exponering som är säkerställd med panträtt upp till 75 procent av en bostadsfastighets eller bostadsrätts värde reduceras med 50 procent av pantens värde vid bestämmandet av stora exponeringar. Enligt direktivet ska en exponering som är säkerställd med panträtt reduceras med 50 procent av fastighetens värde. Det är ur stabilitets- hänseende bättre att koppla reduktionen av exponeringen till värdet på fastigheten och Finansinspektionen beslutar därför om en ändring av bestämmelsen i föreskrifterna.

Finansinspektionen delar remissinstansernas synpunkter och har därför justerat bestämmelsen. I remissen föreslogs att exponeringen enbart skulle reduceras om det inte fanns några fordringar med bättre rätt. Enligt den beslutade bestämmelsen ska exponeringar som är säkerställda med panträtt i bostadsfastighet, bostadsrätt och i vissa utländska kommersiella fastigheter, reduceras med den del av exponeringen som har förmånsrätt upp till hälften av den pantsatta fastighetens eller bostadsrätts värde.

Finansinspektionen anser dock inte, till skillnad från SBAB, att det är motiverat att frånga direktivets lydelse och införa en bestämmelse som räknar upp värdet av den underliggande panten i likhet med 54 kap. 17 § kapitaltäckningsföreskrifterna.

Den nuvarande hänvisningen till 16 kap. 24 § tas bort. Detta innebär att exponeringen inte behöver rymmas inom 75 procent av fastighetens värde för att få reduceras. I direktivet finns det inte någon hänvisning till reglerna om beräkning av riskvägt exponeringsbelopp i schablonmetoden. Hänvisningen är inte heller nödvändig i och med att det införs ett direkt krav på att panten ska ha ett förmånsrättsläge inom 50 procent av den pantsatta fastighetens eller bostadsrätts värde.

Bestämmelsen i nuvarande 35 kap. 11 § förs över till 34 kap. 4 §. Anledningen till det är att paragrafen i nuvarande föreskrifter inte står under rätt rubrik utan bör stå i anslutning till bestämmelser om garantier och säkerheter.

Nedan följer två exempel som illustrerar hur 34 kap. 4 § ska tillämpas.

Exempel 1

Institutet har en exponering på 800 som är säkerställd med panträtt i fastighet. Fastighetens marknadsvärde är 1 000. Pantbrevet är på 800 inom 800. I detta fall kan institutet reducera exponeringen med 500. Om fastigheten i stället är värd 1 600 eller mer kan exponeringen reduceras till noll eftersom pantbrevet i dess helhet rymms inom 50 procent av fastighetens värde.

Exempel 2

Institutet har en exponering på 800 som är säkerställd med panträtt i fastighet. Fastighetens marknadsvärde är 1 000. Pantbrevet är på 800 inom 1 000. I detta fall kan exponeringen reduceras med 300 motsvarande den del av pantbrevet som ryms inom 50 procent av fastighetens marknadsvärde ((1 000 x 50%)-(1 000-800)). Om fastigheten i stället är värd 2 000 eller mer kan exponeringen reduceras till noll eftersom pantbrevet i sin helhet ryms inom 50 procent av fastighetens marknadsvärde.

2.4 Bilaga 2 – Rapport om kapitaltäckning och stora exponeringar

I detta avsnitt redogör Finansinspektionen för de ändringar som görs i rapporten om kapitaltäckning och stora exponeringar (kapitaltäckningsrapporten) i bilaga 2 till kapitaltäckningsföreskrifterna. När Finansinspektionen remitterade motsvarande förslag i juli 2010, föreslogs att ändringarna skulle träda i kraft den 31 december 2010. Eftersom lagstiftningsarbetet blev försenat beslutade Finansinspektionen att senarelägga ikraftträdandet. Ändringarna träder nu i kraft den 1 juli 2011, vilket är en ändring från det senast remitterade förslaget vilket föreslog ikraftträdande per den 30 juni 2011.

Ett ökat antal uppgifter om instituts och finansiella företagsgruppers kapitalbas och stora exponeringar ska rapporteras i kapitaltäckningsrapporten. Rapportens bilaga A, P och Q ändras. Ändringarna är en följd av ändringar i direktiv 2009/111/EG och baseras även på de riktlinjer som CEBS har gett ut angående rapportering av stora exponeringar. Instituterna ska även rapportera ytterligare uppgifter om sina största exponeringar, vilket inte baseras på direktiv utan på att uppgifterna behövs för den löpande tillsynen.

Ett nytt avsnitt *S – Bolag i en finansiell företagsgrupp* införs. I det nya avsnittet ska finansiella företagsgrupper rapportera vilka bolag som ingår i gruppen.

2.4.1 Kapitalbasen

CEBS riktlinjer om COREP

Ändringar i Bilaga 2, Rapport om kapitaltäckning och stora exponeringar

Finansinspektionens ställningstagande: Ytterligare uppgifter om primärt kapital ska lämnas i avsnitt A.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag men även att det skulle införas rader för ett nytt stabilitetsfilter (se avsnitt 1.7).

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Ytterligare rader förs in under primärt kapital, A4, A5, A13–A17, A46–A51 och A55–A58. De olika kategorierna av primärkapitaltillskott enligt 7 kap. 16 a–16 c §§ inklusive de tillskott som omfattas av övergångsbestämmelserna ska specificeras. Ändringen görs för att ytterligare harmonisera kapitaltäckningsrapporten med den standardiserade rapporten inom EU (COREP, Common Reporting).

En ny rad, A 59, införs för att institut ska kunna ange det avdrag som infördes i 9 kap. 4 a § per den 31 december 2010. Det avser de situationer när ett institut lämnar lån och samtidigt har kännedom om att låntagaren ska förvärva poster som ingår i kapitalbasen. Om så är fallet ska dessa poster dras av från kapitalbasen.

2.4.2 Stora exponeringar

*Direktiv 2009/111/EG, Artikel 1, punkt 21 (Direktiv 2006/48/EG, Artikel 110)
CEBS riktlinjer om rapportering av stora exponeringar
Ändringar i 4 kap. 1 § och Bilaga 2, Rapport om kapitaltäckning och stora exponeringar samt en ny bestämmelse i 4 kap. 1 a §*

Finansinspektionens ställningstagande: Kapitaltäckningsrapportens avsnitt P och Q ändras. Institutet och de finansiella företagsgrupperna ska lämna mer information om stora exponeringar.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: SBAB påpekar att rutiner inte är uppbyggda för att ta fram information om exponeringar inom en finansiell företagsgrupp och att detta innebär ökat administrativt arbete.

Bankföreningen anser att rubriken i avsnitt Q4 är otydligt formulerad och att det bör framgå att det som ska rapporteras i Q4 avser exponeringar som överstiger 10 procent av kapitalbasen, d.v.s. hänvisning till bilagorna Q2 och Q3 ska tas bort.

Finansinspektionens skäl: De ändringarna som nu beslutas är en följd av ändringar i direktiv 2009/111/EG och baseras även på den vägledning som CEBS har gett ut angående rapportering av stora exponeringar. Ytterligare uppgifter som inte baseras på direktiv ska även rapporteras avseende stora exponeringar. Anledningen till det är att Finansinspektionen behöver utökad information om institutens stora exponeringar som ett led i tillsynen.

Avsnitt P

Texten till raderna uppdateras som en följd av att gränserna för när en stor exponering blir otillåten ändras. Direktiv 2009/111/EG ändrar dessa gränser och motsvarande ändringar görs i kapitaltäckningslagen.

4 kap. 1 a § och avsnitt Q1

Nuvarande avsnitt Q tas bort och ersätts med avsnitt Q1–Q4. I avsnitt Q1 ska alla exponeringar som är lika med eller över 10 procent (kolumn 3 i Q1) av kapitalbasen rapporteras, oavsett om exponeringarna därefter reduceras med medräkningsbara kreditriskkydd eller om de helt eller delvis undantas enligt kapitaltäckningsregelverket.

De exponeringar som inte ska räknas in vid bestämmande av stora exponeringar enligt 7 kap. 6 § 1–4 och 6 kapitaltäckningslagen ska inte rapporteras. Det innebär att exponeringar inom en finansiell företagsgrupp som undantas enligt 7 kap. 6 § 5 ska rapporteras i Q1. Anledningen är att dessa exponeringar undantas med stöd av artikel 113.4 i kreditinstitutsdirektivet och inte med stöd av artikel 106. Det är enbart de exponeringar som inte behöver räknas in vid beräkning av stora exponeringar enligt artikel 106 som inte behöver rapporteras. SBAB påpekar att rutiner inte är uppbyggda för att ta fram information om exponeringar inom en finansiell företagsgrupp och att detta innebär ökat administrativt arbete. Finansinspektionen genomför dock krav på rapportering som baseras på direktiv och avseende detta rapporteringskrav finns det ingen nationell valmöjlighet.

Rapportering ska göras för exponeringar dels mot kunder, dels mot grupper av kunder med inbördes anknytning. Kunder som ingår i en grupp av kunder med inbördes anknytning behöver inte rapporteras individuellt i Q1. Kunder som ingår i en grupp av kunder med inbördes anknytning ska specificeras i Q4.

Institut och finansiella företagsgrupper ska rapportera mer omfattande information än tidigare om varje stor exponering. All information enligt CEBS riktlinjer om rapportering av stora exponeringar ska dock inte rapporteras. Anledningen till det är tekniska begränsningar i Finansinspektionens system. Finansinspektionen arbetar med att ta fram ett nytt systemstöd för att kunna genomföra den kapitaltäckningsrapport som ska gälla för alla medlemsländer per den 31 december 2012. När denna rapport införs kommer det leda till att institut ska rapportera mer information om stora exponeringar.

4 kap. 1 a § samt avsnitt Q2 och Q3

I de nya tabellerna, Q2 och Q3, ska ett institut eller en finansiell företagsgrupp som har tillstånd att tillämpa en intern riskklassificeringsmetod för att beräkna kapitalkravet för kreditrisk eller har en balansomslutning som överstiger 5 miljarder kronor rapportera de 20 största exponeringarna samt de 15 största företagsexponeringarna. Rapportering ska göras kvartalsvis.

Institut och finansiella företagsgrupper som tillämpar schablonmetoden för kreditrisk och som har en balansomslutning som understiger 5 miljarder kronor behöver enbart rapportera dessa uppgifter en gång per år. Det ska göras i samband med rapporteringen den 31 december. Storleken på balansomslutningen ska fastställas en gång om året, per den 30 september. Detta är samma tidpunkt som används för att fastställa vilka institut som ska lämna rapportering om likviditetsrisk.

De exponeringar som ska rapporteras ska vara de största oavsett hur stora de är jämfört med kapitalbasen, d.v.s. de kan både överstiga och understiga gränsen 10 procent för stora exponeringar. Rapporteringen ska avse de största exponeringarna före kreditriskreducering men efter det att undantagen enligt kapitaltäckningsregelverket har beaktats.

Rapportering ska göras dels för enskilda institut, dels för en grupp av kunder med inbördes anknytning. Om en exponering mot en kund som överstiger 10 procent av kapitalbasen även ingår i en samlad exponering mot en grupp av kunder med inbördes anknytning ska exponeringen mot kunden inte rapporteras enskilt utan enbart som en del av gruppens exponering. De kunder som ingår i gruppen ska specificeras i avsnitt Q4. Bankföreningen har anfört att det är enbart de grupper av kunder med inbördes anknytning som anges i avsnitt Q1 som ska specificeras i avsnitt Q4. Finansinspektionen anser dock att även grupper som anges i Q2 och Q3 ska specificeras då informationen om vilka bolag som ingår i gruppen är viktig. CEBS riktlinjer om rapportering av stora exponeringar begränsar inte heller rapporteringskravet av grupper till de stora exponeringarna som rapporteras i Q1 utan det omfattar även de största exponeringarna som rapporteras i Q2.

Finansinspektionens inför fler rapporteringskrav än vad som framgår av direktivet. Enligt direktiv 2009/111/EG ska enbart finansiella företagsgrupper som beräknar kapitalkravet för kreditrisk med en intern riskklassificeringsmetod rapportera de 20 största exponeringarna.

Rapporteringen i avsnitt Q2 och Q3 är en viktig del i tillsynen av instituten. Stora institut och finansiella företagsgrupper kan ha en stor kapitalbas vilket leder till att de kan ha få exponeringar som överstiger 10 procent och därmed rapporteras i Q1. Det kan ändå finnas stora exponeringar som är betydande sett ur ett riskhanteringsperspektiv, vilka synliggörs i avsnitt Q2 och Q3. Genom att utöka kretsen som ska rapportera de 20 största exponeringarna (avsnitt Q2) och införa krav på rapportering av de 15 största företagsexponeringarna (avsnitt Q3) får Finansinspektionen utökad information om institutens riskprofil. Denna information ska Finansinspektionen använda i återkommande analyser av institutens risker.

Avsnitt Q4

En ny tabell införs i kapitaltäckningsrapporten där de kunder som ingår i de grupper av kunder med inbördes anknytning som rapporteras i Q1–Q3 ska specificeras. I tabellen ska alla kunder som ingår i en grupp av kunder med inbördes anknytning anges.

2.4.3 *Finansiell företagsgrupp*

Ändring i Bilaga 2, Rapport om kapitaltäckning och stora exponeringar

Finansinspektionens ställningstagande: Ett nytt avsnitt benämnt *S – bolag i en finansiell företagsgrupp* införs i kapitaltäckningsrapporten.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Har inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Ett nytt avsnitt läggs till i rapporten om kapitaltäckning och stora exponeringar benämnt *S – Bolag i en finansiell företagsgrupp*. Samtliga finansiella företagsgrupper ska rapportera vilka bolag som ingår i gruppen vid rapporteringstillfället den 30 september 2011. I rapporten ska det därefter även anges om det har skett någon förändring av vilka bolag som ingår sedan föregående kvartal. I den mån en förändring har gjorts ska samtliga bolag som ingår i den finansiella företagsgruppen rapporteras. Om ingen förändring har skett ska de finansiella företagsgrupperna ange i vilken kapitaltäckningsrapport de senast angav vilka bolag som ingår i den finansiella företagsgruppen.

Finansinspektionen gör denna ändring för att informationen behövs i tillsynen. Det finns i dag ingen kontinuerlig och strukturerad rapportering över vilka företag som ingår i en finansiell företagsgrupp. Ändringen genomförs även för att ytterligare harmonisera kapitaltäckningsrapporten med COREP.

3 Konsekvensanalys

Nedan redovisas de konsekvenser som ändringarna bedöms få för instituten, Finansinspektionen och samhällsekonomin i stort. För att få en heltäckande bild av ändringsdirektivens samlade konsekvenser för de svenska instituten behöver även hänsyn tas till de ändringar som genomfördes vid årsskiftet 2010/2011 och de ändringar som genomförs i kapitaltäckningslagen, kapitaltäckningsförordningen och införelagen.

De ändringar som Finansinspektionen föreslår följer till övervägande del av ändringar i direktiv. EU-kommissionen har under 2007 och 2008 gjort en konsekvensanalys⁷ baserad på det förslag till ändringar som låg till grund för direktiv 2009/111/EG. De konsekvenser som EU-kommissionen identifierade gäller till stor del även för Sverige. EU-kommissionen drar sammantaget slutsatsen att kostnaderna för att efterleva kapitalkravsdirektiven minskar som en följd av direktiv 2009/111/EG. Detta framförallt p.g.a. den ökade harmoniseringen inom Europa, vilket leder till mer lika konkurrensförutsättningar.

Genom Finansinspektionens ändringar i föreskrifterna uppkommer dock ytterligare kostnader för instituten. Vid beaktande av de fördelar och kostnader som är förknippade med ändringarna är dock den sammantagna bedömningen att fördelarna av ett stabilare finansiellt system överväger kostnaderna.

3.1 Berörda företag/institut

De företag som berörs av ändringarna i regelverket är kreditinstitut, värdepappersbolag, betalningsinstitut, vissa fondbolag och anknutna företag som ingår i en finansiell företagsgrupp. Totalt kommer 307 institut (exklusive anknutna företag i en finansiell företagsgrupp) och 59 finansiella företagsgrupper under Finansinspektionens tillsyn att beröras av ändringarna i regelverket.

3.2 Effekterna för företagen/instituten

Ändringarna syftar till att uppnå ökade incitament för att hantera risk. Detta stärker stabiliteten i finanssektorn genom att minska risken för fallissemang och förtroendekriser med påföljande kostnader för institutens ägare, anställda, kunder och samhällsekonomin i stort. Ändringarna i kapitalkravsdirektiven, som Finansinspektionen genomför i Sverige, innebär också en ökad internationell harmonisering vilket innebär bättre konkurrensförutsättningar för

⁷ Commission Staff working document; Accompanying document to the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council amending Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC as regards banks affiliated to central institutions, certain own funds items, large exposures, supervisory arrangements, and crisis management, Impact assessment, 1.10.2008, KOM (2008)602 slutlig, SEK 2008(2533)

den finansiella sektorn. Finansinspektionen anser att samtliga dessa faktorer bör vara positiva för finanssektorns utveckling i ett långsiktigt perspektiv.

Mot de förväntade fördelarna ska dock ställas de ökade direkta och indirekta kostnaderna som tillämpningen av de nya reglerna medför för instituten. Målet är givetvis att reglerna ska vara effektiva i den meningen att den förbättrade stabiliteten och riskhanteringsförmågan uppnås till så låg kostnad som möjligt. Ändringarna kommer framförallt att innebära direkta kostnader för instituten i samband med genomförandet. De direkta kostnaderna som uppkommer bedöms huvudsakligen vara engångskostnader för att anpassa rutiner och datasystem till de nya reglerna.

Finansinspektionen har utöver ändringsdirektiven även beaktat delar av CEBS riktlinjer i föreskrifterna, vilket i vissa fall kan innebära ökade kostnader. Detta uppvägs dock av att en högre grad av harmonisering uppnås för instituten inom Europa.

3.2.1 Värdepapperisering

De ökade kraven på genomlysning av värdepapperiseringspositionerna i avsnitt 2.2 bedöms inte leda till ökade kostnader för de institut som har en god riskhantering av innehav i värdepapperiseringar.

De institut som inte har en god riskhantering avseende sina värdepapperiseringspositioner kommer troligen att få ökade administrativa kostnader samt kostnader för utbildning av personal. Dessa ökade kostnader ska dock sättas i relation till den minskade risken för att drabbas av oförväntade förluster på positioner i en värdepapperisering. I den mån ökade administrativa kostnader uppkommer ska de vägas mot fördelarna med bättre riskhantering.

Originatorn, medverkande institut eller den ursprunglige långgivaren bedöms i viss mån redan ha anpassat sig till det nya regelverket avseende värdepapperiseringar. Det är inte ovanligt att investerare redan i dag kräver att originatorn, medverkande institut eller den ursprunglige långgivaren behåller ett ekonomiskt intresse som överstiger kravet på 5 procent.

De svenska instituten ägnar sig i dag i relativt liten utsträckning åt att emittera värdepapperiseringar och innehar inte stora positioner i värdepapperiseringar. Instituterna kommer därmed inte att påverkas av ändringarna i någon stor utsträckning.

De nya reglerna avseende värdepapperiseringar kommer att bidra till att lägga grunden för ett ökat förtroende för instituten. En stor del av förlusterna under finanskrisen kunde hänföras till värdepapperiseringar. Detta har resulterat dels i direkta förluster för instituten, dels i minskat förtroende på marknaden för olika typer av värdepapperiseringar.

Ändringarna i avsnitt 2.1 som genomför direktiv 2009/83/EG avser huvudsakligen förtydliganden av nu gällande föreskrifter vid bedömning av om en väsentlig del av kreditrisken kan anses vara överförd till tredje part. Institutet bör inte påverkas i någon högre grad av ändringarna.

3.2.3 *Stora exponeringar*

Finansinspektionen genomför ett antal ändringar i reglerna om stora exponeringar. Den finansiella stabiliteten kommer att stärkas genom ändringarna, eftersom ett instituts maximala exponering gentemot vissa motparter ytterligare kan komma att begränsas.

EU-kommissionen drar i konsekvensanalysen slutsatsen att de administrativa kostnaderna kommer att minska som ett resultat av ändringarna i kapitalkravsdirektiven. Anledningen till detta är att reglerna om stora exponeringar harmoniseras inom Europa samt mot övriga regler i kapitalkravsdirektiven. De institut som bedriver verksamhet i fler europeiska medlemsländer kommer, av allt att döma, uppleva lättnader i sina administrativa processer tack vare ett mer harmoniserat system.

Institut och finansiella företagsgrupper ska noggrant analysera samtliga exponeringar som överstiger två procent av kapitalbasen för att avgöra om det föreligger en grupp av kunder med inbördes anknytning, vilket baseras på CEBS riktlinjer. Kapitältäckningslagen ställer dock redan i dag krav på att alla exponeringar mot en grupp av kunder med inbördes anknytning ska sammanräknas. Det finns dock inga tydliga regler för hur denna analys ska göras. Ändringarna kommer, för flertalet institut och finansiella företagsgrupper, att innebära kostnadsökningar dels initialt för att utarbeta interna riktlinjer, dels permanent i samband med utförandet av analyserna. Dessa analyser ska dock göras redan i dag och kostnaderna beror därför på hur grundlig analys instituten gör i nuläget.

Vid beräkning av den sammanlagda exponeringen mot en grupp av kund med inbördes anknytning införs nya bestämmelser om hur exponeringar som har underliggande tillgångar, t.ex. innehav i fonder och värdepapperiseringar, ska analyseras. Detta kommer att öka kostnaderna för instituten i och med att det i dag inte ställs krav på denna typ av analys. Bestämmelserna baseras både på direktiv och CEBS riktlinjer. Syftet är att säkerställa att instituten har en djup förståelse för deras koncentrationsrisker. De ökade kostnaderna ska ställas mot de fördelar som uppkommer genom möjligheten att minska risken för oförväntade förluster.

Exponeringar som är säkerställda med panträtt i en fastighet eller pant i bostadsrätt ska under vissa förutsättningar reduceras med 50 procent av fastighetens eller bostadsrättens värde vid bestämmandet av stora exponeringar. Effekterna av denna ändring beror på fastighetsmarknaden och den konjunktur som råder. I en marknad med stigande fastighetspriser kan instituten öka sina exponeringar och därmed få en större intjänandeförmåga. I

en neråtgående marknad måste instituten i stället minska sina stora exponeringar som är säkerställda med panträtt. I dagsläget bedöms ändringarna inte leda till ökade kostnader för instituten.

3.2.4 Kapitaltäckningsrapporten

Det införs utökade krav avseende rapportering av stora exponeringar. De utökade rapporteringskraven grundar sig dels på ändringar i direktiv, dels på Finansinspektionens behov av mer omfattande information för den löpande tillsynen. Detta kommer att innebära ökade kostnader för instituten, dock främst i form av engångskostnader för att anpassa system och rutiner. Den utökade rapporteringen som Finansinspektionen anser sig behöva i den löpande tillsynen behöver endast lämnas kvartalsvis av institut som har en balansomslutning som överstiger 5 miljarder kronor, motsvarande omkring 45 stycken institut. För att inte lägga på en allt för stor administrativ börda på de mindre instituten behöver de enbart rapportera den extra informationen en gång per år.

De ökade administrationskostnaderna uppkommer enbart vid själva rapporteringstillfället. Institutet ska redan i dag löpande ha kontroll och god kunskap om de stora exponeringarna.

3.3 Effekterna för små institut

Effekterna av ändringarna för mindre institut bedöms bli begränsade. Det är mycket ovanligt att dessa institut värdepapperiserar sina exponeringar och de ägnar sig endast i begränsad omfattning åt att investera i värdepapperiseringar. Ändringarna i kapitaltäckningsrapporten innebär att mindre institut inte behöver rapportera lika ofta som större institut, se föregående avsnitt.

3.4 Effekterna för konsument, investerare och samhällsekonomin

Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är en ökad finansiell stabilitet eftersträvänsvärd, eftersom det minskar risken för fallissemang. Fallissemang kan leda till dominoeffekter för andra finansiella företag och i förlängningen till en systemkris som drabbar hela samhället i form av produktionsbortfall, arbetslöshet och ökade statsutgifter, när stater tvingas stödja systemviktiga institut med skattemedel. De senaste årens globala finanskris, som även har inneburit offentliga stödåtgärder i Sverige, är en kraftfull påminnelse om detta. Samtidigt måste de samhällsekonomiska fördelarna vägas mot de kostnader som nya åtgärder för en ökad finansiell stabilitet medför.

Högre ställda krav på riskhantering i en viss typ av verksamhet kan exempelvis leda till högre ekonomiska trösklar för nyetablering av verksamheter, vilket i sin tur kan verka konkurrensbegränsande. Den omständigheten att instituten i vissa avseenden måste hålla mer kapital för att möta de risker som verksamheten är exponerad för innebär i förlängningen ökade kostnader för krediter

och andra finansiella tjänster som institutens kunder, i varje fall till en del, kommer att få bära.

Finansinspektionens bedömning är ändå att konsumenter eller investerare endast kommer att påverkas marginellt av ändringarna. Ändringarna bedöms leda till marginella kostnadsökningar för instituten och därmed torde det inte resultera i ökade kostnader för de finansiella tjänster som instituten tillhandahåller.

Finansinspektionen gör bedömningen att fördelarna för konsumenter, investerare och samhällsekonomin sammantaget överväger nackdelarna avseende de ändringar som genomförs i ändringsföreskrifterna.

3.5 Effekterna för Finansinspektionen

För Finansinspektionen kommer ändringarna i föreskrifterna att innebära ökade kostnader p.g.a ökade tillsynsåtgärder, besvarande av frågor från marknaden och kompetenshöjande insatser för medarbetarna.

Ändringarna torde utifrån Finansinspektionens erfarenhet innebära att frågor avseende tillämpning och tolkning av regelverket väcks. Resurser för att hantera frågeställningarna kommer att tas i anspråk. Finansinspektionen kommer också att behöva följa upp institutens genomförande av ändringarna i föreskrifterna vilket medför att tillsynskostnaderna ökar.

För att Finansinspektionen ska kunna besvara frågor, bedriva relevant tillsyn och lämna medgivanden i enlighet med regelverket krävs att resurser avsätts för detta.

3.6 Remissinstansernas synpunkter på konsekvensanalysen

Två av remissinstanserna, regeringens regelråd och Näringslivets Regelnämnd, anser att konsekvensutredningen är bristfällig. Remissinstanserna efterlyser en beräkning av förslagets administrativa kostnader och av andra ekonomiska effekter för berörda institut.

Sverige har som medlemsland i EU åtagit sig att genomföra bestämmelser i EU-direktiv i svensk rätt. Av den anledningen gör Finansinspektionen bedömningen att möjligheten är liten att reglera på annat sätt än vad som anges i direktiven.

Bestämmelserna i ändringsdirektiven är en del av den pågående reformeringen av nuvarande kapitaltäckningsregler. Denna del av reformen har sin grund i den översyn av reglerna som kommissionen beslutade om redan i samband med framtagandet av kapitalkravsdirektiven som trädde i kraft 2007. Inom ramen för reformen pågår också en översyn föranledd av erfarenheter finanskrisen. Behovet av ändringar grundar sig således på erfarenheter av förändringar som krävs i regelverken för att ytterligare stärka det finansiella

systemet. En analys av behovet av ändringar har därmed gjorts och Finansinspektionen gör bedömningen att denna är tillräcklig för att motivera ändringarna.

Vad avser remissinstansernas efterfrågan av en närmare analys av konsekvenserna av ändringarna för instituten vill Finansinspektionen betona att det i konsekvensanalysen endast redogörs för de konsekvenser som ändringarna i föreskrifterna bedöms medföra. För en analys av hela reformen av regelverket som pågår hänvisas till den analys som EU-kommissionen har gjort och som till stor del bedöms gälla även för Sverige.

Det är svårt att göra en bedömning av kostnaderna för ändringarna utan dessa måste ses som en del av den pågående reformen. Vidare påverkas olika institut i varierande grad av ändringarna och det är inte möjligt för Finansinspektionen att på ett tillförlitligt sätt göra beloppsmässiga beräkningar av effekterna. För den här typen av ändringar är det inte heller möjligt att använda sig av Tillväxtverkets databas för administrativa kostnader. Uppgifterna i databasen kan vara av värde för en uppskattning av nuvarande kostnader och hur de förändras när regler upphör att gälla. Det går däremot inte att utifrån uppgifterna simulera förändringar i reglerna av det slag som nu genomförs. Av den anledningen har Finansinspektionen inför kommande förslag om ändringar i kapitaltäckningsregelverket tillfrågat instituten och bitt om uppskattningar av hur deras kostnader kommer att påverkas. Avsikten med det är att möjliggöra mer detaljerade konsekvensanalyser. Det har dock varit svårt att erhålla uppgifter om uppskattade kostnader från instituten, vilket innebär att det även framöver blir svårt att kvantifiera kostnaderna.

I brist på institutens kostnadsuppskattningar har Finansinspektionen valt att föra ett resonemang kring i vilken mån institutens kostnader påverkas över huvud taget. Beräkningar av de administrativa kostnaderna av de regler som nu införs är inte oväsentliga, men vad avser dessa ändringar, och syftet med dem, är det av begränsad relevans för en bedömning av reglernas utformning och ändamålsenlighet. Finansiell reglering syftar till att medvetet styra institutens incitament och beteende på marknaden, bl.a. med ambitionen att minska riskerna för systemhotande störningar. Finansinspektionens sammantagna bedömning är att fördelarna av ett stabilare finansiellt system överväger kostnaderna som är förknippade med reglerna.